

POLİS TEŞKİLATLANMASININ FARKLI ÜLKELERDEN ÖRNEKLERLE KARŞILAŞTIRILMASI

Murat DELİCE*

ÖZ

Bireylerin en temel ihtiyaçlardan birisinin güvenlik ihtiyacı olduğu açıktır ve tartışmasızdır. Güvenlik ihtiyacı gündelik hayatta polis eliyle giderilir. Bu nedenle bütün ülkelerde polis teşkilatlanması vardır. Ancak polis teşkilatlarının yapılanmaları birbirinden farklıdır. Bu farklılık ise ülkelerin tarihleri, kültürleri, siyasi yapıları ve insanların karakteristiği ile ilgilidir. Bu makalede, farklı ülkelerdeki polis teşkilatlanma örnekleri bir sistematik içinde kapsamlı olarak sunulmuştur. Ülkelerin polis teşkilatları, yerelden veya merkezden yönetilme kriteri ve ülkede birden çok kolluk birimi bulunup bulunmama kriteri dikkate alınarak altı farklı grup içerisinde incelenmiştir. İncelenen polis teşkilatlarının tarihleri, gelişim süreçleri ve uygulamaları analiz edilmiştir. Ülkelerin polis teşkilatlanması ve uygulaması için tercihleri polislerin güvenlik hizmetindeki başarılarında önemli bir etkidir. Bu nedenle bu makalede anlatılanların, Türk kolluk teşkilatlanmasını karşılaştırma ve değerlendirme şansı sağlamak, Türkiye'deki teşkilatlanmayı ve uygulamaları geliştirmek ve suçla daha etkin mücadele edebilmek açılarından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Polis, Kolluk, Teşkilatlanma, Güvenlik, Karşılaştırma.

*Doç.Dr., Erzurum İl Emniyet Müdürlüğü Şube Müdürü, Emniyet Genel Müdürlüğü, muratdelicekos@yahoo.com

THE COMPARISON POLICE ORGANIZATIONS FROM DIFFERENT COUNTRIES

ABSTRACT

It is clear and indisputable that one of the individuals' major needs is safety. The need of safety is responded by police in daily life. Therefore, each of every country has a police organization. However, police organizations vary in terms of their structures. The differences among police organizations' structures are related to countries' history, cultures, politics and citizens' characteristics. This current study systemically presents comprehensive examples of police organizations' structures from different countries. Police organizations are classified in six groups depending on two criteria: whether the organizations' management is centralized or decentralized and whether there is more than one police organization in the country. In this regard, police organizations' history, structures and implementations are analyzed. Police organizations' structures and implementations are important factors affecting their success. That is why it is expected that this study can help the Turkish law enforcement organizations compare and assess themselves, improve their structures and implementations and build more effective crime fighting policies.

Keywords: Police, Law Enforcement, Organization, Safety, Comparison.

GİRİŞ

Polis, istisnasız her ülkede bulunan iç güvenlikten sorumlu meslek grubudur. Polisin görevleri hemen her ülkede büyük benzerlikler gösterse de polisin teşkilatlanması ülkeden ülkeye değişmektedir. Bir ülkenin polis teşkilatının yapısını o ülkenin tarihi, tecrübeleri, kültürü ve yönetim şekli belirlemektedir. Polisin teşkilatlanma şekli ise onun başarısını etkileyen önemli faktörlerden birisidir.

Türk Polis Teşkilatının da başarısı farklı platformlarda tartışma konusu olmaktadır. Türk Polis Teşkilatının yapısal, uygulamalara dayanan ve personelle ilgili farklı sorunların olduğu dile getirilmektedir. Polisiye hizmetlerdeki polis ve jandarma teşkilatları şeklindeki iki başlılık, polisin siyasetten fazlaca etkilenmesi, polisin zor kullanmada sınır aşmaları, bireysel hak ve hürriyetlerin ihlali, çalışma saat ve şartları bu sorunlardan bazılarıdır (Berksoy, 2013 Delice, 2014). Bu tür tartışmalara bir anlam ve derinlik katabilmek için farklı ülkelerdeki polis teşkilatlanmalarının ve teşkilatlanma tercihlerinin negatif ve pozitif yansımalarının bilinmesinde yarar vardır. Bu bağlamda, bu makalede bir birinden belirgin şekilde farklılaşan altı farklı polis teşkilatı yapılanması ve bunlara uygun farklı ülkelerden örnekler sunulacaktır. Dünya literatürü ile bir bütünlük sağlamak adına, makale boyunca kullanılan polis terimi kolluğun, yani iç güvenlikten sorumlu olan bütün örgütlerin karşılığı olacaktır.

Bu makalede tartışılan bilgilerin, dünyadaki farklı polis teşkilatlanmalarını anlamada ve bu çerçevede Türk Polis Teşkilatının yapılanmasını daha doğru bir zeminde değerlendirmede yarar sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca, Türk Polis Teşkilatının yukarıda sayılan problemlerinin ve benzerlerinin çözülmesinde de bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. POLİSİN TANIMI VE GÖREVLERİ

Polis, toplumlarda normların uygulanmasını sağlayan profesyonel meslek grubudur (Çağlar, 1999). Polis kelimesi yunanca aslından türemiştir ve sağlık, güvenlik ve düzenden sorumlu olan bir grup insanı nitelemektedir (Fairchild ve Dammer, 2001). Romalılar polisi, otoriteyi temsil eden bir güç olarak tanımlamışlardır. Polisler, devlet tarafından hazırlanıp yayınlanmış kanunlara uyulmasını sağlayan ve denetleyen, parası devlet tarafından ödenen bireylerdir.

Polisin tarih sahnesine çıkış sürecine baktığımızda; ilkel veya gelişmiş fark etmez, bütün toplumlarda polis gibi resmi bir örgütlenme ile veya gayri resmi mekanizmalarla polisin görevi olan güvenliği ve düzeni sağlama, halkın mal ve canını koruma ve ortaya çıkan anlaşmazlıklara müdahale gibi fonksiyonların icra edildiği görülür (Çağlar, 1999). İlkel toplumlarda şefler, din görevlileri, arabulucular, akraba grupları, kabilenin kendisi, ailede en yaşlı erkek, baba, büyük erkek kardeş veya toplumun kendisi normların uygulanmasını denetlemişlerdir. Paranın icadı, mülkün ve mülk sahipliğinin artması, miras, profesyonelleşen meslek grupları toplumlara daha karmaşık hale getirmiştir. Bu karmaşık ortamda normlar kanunlara, gayri resmi norm denetleyicileri de polisler dönüşmüşlerdir. Bu görevi polisin olmadığı yer ve zamanlarda bir dönem ordu yapmıştır. Özellikle Avrupa'da 19 yy.'da yaşanan hızlı toplumsal ve ekonomik değişimler profesyonel ve modern polis teşkilatlarının ortaya çıkmasını sağlayan ortamları hazırlamışlardır. Modern polisin ise yasallık, yapı ve fonksiyon olmak üzere üç belirgin özelliği vardır (Çağlar, 1999). Yasallık; polislerin görevlerini yapabilmeleri için meşru otorite tarafından kanunlarla yetkilendirilmiş olmalarını, yapı; görev tanımı belirli olan bir yapı altında polislerin teşkilatlanmış olmalarını ve son olarak fonksiyon; polislerin polis görevi dışında başka bir sorumluluklarının olmaması gerektirir.

Tüm toplumlarda polis, halkın hayatını yaşanabilir kılmayı hedefler (Fairchild ve Dammer, 2001). Bu hedefe ulaşmak için iç güvenliğin sağlanması gereklidir. Güvenlik, tehditlerin olmadığı bir ortamı niteler (Williams, 2013). Polisin sorumlu olduğu iç güvenlik açısından tehdit algısı tarihsel süreç içerisinde değişime uğramıştır. İnsanın ilk zamanlarında bireyin sadece canına yönelik tehditler güvenliğin konusu olmuştur. Ancak yerleşik hayat yaygınlaşıp bireylerin taşınır ve taşınmaz malları arttıkça bireyin güvende olması için sadece canına yönelik tehditlerin olmaması yeterli olmamıştır. Bireyler can ve mallarına karşı tehditlerin olmadığı ortamlarda kendilerini güvende hissetmeye başlamışlardır. Günümüzde ise güvenli bir ortamdan bahsedebilmek için can ve malın yanında bireylerin değerlerine yönelik tehditlerin de olmaması gerektiği kabul edilmektedir (Cerrah, 2011). Özetle, polisin yaptığı güvenlik hizmeti bireylerin canını, malını ve değerlerini korumaya yöneliktir. Polisin varlığı bireylerin bir tehlikeye ve tehlide maruz kalmamaları, kendilerini güvende hissetmeleri, günlük işlerini kimseden korkmadan ve çekinmeden yapabilmeleri ve bireysel haklarını özgürce kullanabilmeleri için gereklidir. Güvensizlik, düzensizlik, tehdit, suç gibi

problemlerin olmadığı ortamlarda ise polise zaten ihtiyaç bulunmamaktadır (Goldstein, 2015).

Polisin güvenliği sağlamak için hangi görevleri üstlendiğine baktığımızda; Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanununun birinci maddesi bu görevleri; kamu düzenini, şahısları, malları, konutları, sosyal ilişkileri ve namusu korumak ve halkın huzurunu sağlamak olarak sıralamaktadır. Bunların da ötesinde aynı madde polise, yardıma muhtaç olan her türlü bireye ve özellikle yardım isteyenlere yardımcı olmak görevini de yüklemiştir. Dünya geneline baktığımızda ise polise verilen görevlerin; suçu önleme, suçluları tespit edip adalete teslim etme, toplantı ve gösteri yürüyüşlerini kontrol etme, kamuya hizmet etme ve iç güvenliğe yönelik tehditlerle mücadele etme olduğu görülmektedir (Fairchild ve Dammer, 2001).

Polise yüklenmiş bu görevleri Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanununun ikinci maddesi önleyici görevler ve adli görevler olmak üzere gruplandırmıştır. Polisin önleyici görevleri suçun ortaya çıkmasını engelleyici faaliyetleri kapsamaktadır. Bunlar polisin sokaklarda resmi araç ve kıyafetlerle devriye gezmesi, trafik uygulaması yapması ve umuma açık yerlerde denetimler yapması gibi faaliyetlerdir. Polisin adli görevleri ise suç işlendikten sonra suçun aydınlatılması için yapılan faaliyetlerdir. Bunlara da olay yerinde parmak izi, ayak izi, suç aletleri vb. delillerin toplanması, şüpheli ve mağdurların ifadelerinin alınması, şüpheli ve hüküm giymişlerin yakalanması gibi faaliyetler örnek verilebilir.

Fairchild ve Dammer (2001) ise polisin görevlerini farklı bir bakış açısı ile suçla mücadele ve kamu düzenini sağlama olarak iki başlık altında gruplandırmıştır. Suçla mücadele fonksiyonu; polisin yasalar ve toplumun değerlerine uyarak toplumu suçlulara karşı korumasıdır. Bu fonksiyonun bir kısmı polisin önleyici hizmetleriyle suç işleme niyetinde olanlara gözdağı vermesi ve onları caydırmasıyla yapılır. Kamu düzenini sağlama fonksiyonu ise daha çok toplumsal olayların kontrolü ile ilgili bir görevdir.

Farklı ülkelerin polis teşkilatlarını inceleyen eserlere bakıldığında (Çevik, 2008; Fairchild ve Dammer, 2001; Reichel, 2005) ülkelerin polislere yüklediği görev ve sorumlulukların birbirine benzer olduğu görülmektedir. Ancak, bu görevleri gerçekleştirmek için ülkelerin polis teşkilatlanması ve polis uygulamaları farklılaşmaktadır. Ülkelerin polis teşkilatlanması ve uygulaması için tercihleri

polislerin güvenlik hizmetindeki başarılarında önemli bir etkidir. Bu nedenle küçülen dünyada polislerin daha başarılı olabilmeleri için birbirlerinden haberdar olup farklı ülkelerin polis teşkilatlanmalarını ve bunlara bağlı uygulamalarını öğrenmelerinde fayda vardır. Bu faydalar şöyle özetlenebilir: Öncelikle, Türk polis (kolluk) teşkilatlanmasını karşılaştırma ve değerlendirme şansı olacaktır. İkincisi, başka ülkelerdeki polis teşkilatlanması ve uygulamaları üzerine yapılan eleştirileri görmek Türkiye'deki eleştirileri daha anlamlı hale getirecektir. Üçüncüsü, Türkiye'deki teşkilatlanmayı ve uygulamaları geliştirmek için bir rehber sağlanmış olacaktır. Dördüncüsü, suçla mücadelede yarar sağladığı kadar polisler için sorunların çözümünde de katkı sağlayacaktır.

2. FARKLI ÜLKELERDEN POLİS TEŞKİLATLANMASI ÖRNEKLERİ

Ülkelerin polis teşkilatlarının yapısı, ülkenin politik yapısı, yönetim şekli, tarihi ve kültürü ile doğrudan ilişkilidir. Ülkelerin politik yapısı, yönetim şekli, tarihi ve kültürü birbirinden çok farklı olduğu için polis teşkilatlanmaları da büyük farklılıklar göstermektedir. Hatta iki ülkenin politik yapısı ve yönetim şekli benzer olsa bile bu ülkelerin polis teşkilatlanması birbirinden farklı olabilmektedir. Bu kadar farklı yapıyı açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya koyabilmek için bu yapıların sınıflandırılması zarureti bulunmaktadır. Bu makalede ülkelerin polis teşkilatlanmasının karşılaştırmasında Şekil 1'de gösterilen Reichel'in (2005) sınıflandırması kullanılacaktır. Bu sınıflandırma iki farklı kriter kullanılmıştır. Birincisi polis teşkilatının merkezden mi yoksa yerelden mi yönetildiğidir. İkincisi ise ülkede birden çok kolluk teşkilatı bulunup bulunmadığı ve varsa bu teşkilatlar arasında bir koordine olup olmadığıdır. Şekilde görüldüğü gibi bu iki kritere göre altı farklı polis teşkilatlanması grubu oluşturulmuş ve bu gruplara karşılık gelen bazı ülkelerin örnek olarak verilmiştir. Aynı gruba giren ülkelerin polis teşkilatlarının bile bu ülkeler arasındaki tarihi ve kültürel farklılıklardan dolayı birbirinden farklı olabileceği unutulmamalıdır. Aşağıda bu sınıflandırmaya uygun olarak farklı ülkelerin polis teşkilatlanmaları açıklanacaktır.

	Merkezi Yönetim	Yerinden Yönetim
Tek Teşkilat	Finlandiya, Gana, Güney Afrika, Güney Kore, İrlanda, İsrail, İsveç, Kırgızistan, , Liberya, Moğolistan, Nijerya, Norveç, Polonya, Suudi Arabistan	Japonya
Koordineli Birden Çok Teşkilat	Avusturya, Çin, Danimarka, Etiyopya, Fransa, Rusya	Almanya, Arjantin, Avustralya, Kanada, Hindistan, İngiltere
Koordinatesiz Birden Çok Teşkilat	Belçika, İtalya, İspanya, İsviçre, Türkiye	ABD, Brezilya, Meksika

Şekil 1. Polis Teşkilatlanmaları Sınıflandırması

2.1. Merkezden Yönetilen ve Tek Bir Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Polis teşkilatlanması açısından en sık rastlanan yöntem olduğu söylenebilir. Bu teşkilatlanma tipi ağırlıklı Güney Afrika polis teşkilatı olmak üzere Nijerya ve Suudi Arabistan örnekleri üzerinden anlatılacaktır.

Güney Afrika demokratik parlamenter bir cumhuriyettir ve nüfusu yaklaşık 50 milyondur (Vikipedi, 2015). Nüfusun yaklaşık yarısı Hıristiyan'dır ve kalan yarısı da yerel dinlere mensuptur. Ülkenin üç ayrı başkenti vardır ve bu özelliği ile dünyada tektir. Ülkenin eski bir tarihi vardır. 16. yy'de alternatif deniz yollarının keşfi ve 19. yy de ülkede zengin ve değerli madenlerin keşfi ile Hollanda, Almanya, Fransa ve İngiltere gibi ülkelerin bu ülkeye ilgisi artmış ve ülkeye yoğun bir beyaz göçü olmuştur. Beyazlar yönetimde de etkili olmuş ve ırkçı tavırlarla zencileri yönetimden uzak tutmuşlardır ve bu özellikle 1952'den sonra ülkede karışıklıklara neden olmuştur. Uzun mücadelelerden sonra 1993'te ırk ayrımı yapmayan bir anayasa yapılmış, 1994'de buna uygun ilk seçimler yapılmış ve Nelson Mandela başkan seçilmiştir. Anayasa 1997'de yenilenmiştir. Bu anayasa dünyada en ilerici anayasalardan birisidir (Akbaş ve Gözübenli, 2008). Yeni anayasadan sonra ülke yönetimi merkezileşmeye başlamıştır. Ancak ülke yönetimi halen il, bölge ve yerel yönetimlerden oluşmaktadır. Bunlar hem bağımsız hem de merkeze bağlı olarak

görev yapmaktadırlar.

Bu tarihi ve politik süreçten polis teşkilatı da etkilenmiştir. Ülkede ilk polis teşkilatlanması 1655’de Hollanda beççilik sistemi ile başlamıştır. 1913’te ilk milli polis teşkilatı kurulmuştur. 1926’da ilk kez iç güvenlik polis birimlerine tamamen devredilmiştir. Ancak polisle askerin yakınlığı hep devam etmiştir. 1948’de milliyetçi partinin iş başına gelmesiyle polisin yetkileri artırılmıştır. Polis pek çok alanda yetkili olmuş, toplantı ve gösterilerde sert müdahaleler yapmıştır. Hatta bazı küçük yerleşim yerlerinde polis, savcıların yaptığı adli ve yargı işlemlerini yapar duruma gelmiştir (Akbaş ve Gözübenli, 2008).

1994’ten sonra Mandela’nın başa geçmesi ve ırk ayrımını kalkmasıyla polis teşkilatı da daha demokratik ve saygın yapılmak üzere yeniden şekillendirilmiştir. Polis teşkilatının ismi Güney Afrika polis Hizmetidir ki bu isim bile böyle bir mesaj vermek içindir. Ülkede 100 bin kişiye 317 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015). Ancak bazı bölgelerde bu rakam 600’leri geçerken bazılarında ise 200’e kadar düşmektedir (Akbaş ve Gözübenli, 2008).

Polis teşkilatı bir genel müdürlük tarafından yönetilmektedir ve kamu güvenliği bakanına bağlıdır. Genel müdürün beş yardımcısı vardır ve bunların altlarında üç-dört adet daire başkanlığı bulunmaktadır. Ayrıca ülkedeki dokuz bölgede dokuz polis müdürlüğü vardır ve bunlar da doğrudan genel müdüre bağlıdırlar. Bölge müdürlüklerine bağlı olarak ise farklı sayılarda il müdürlükleri vardır. Bu illerin yürüttükleri rutin ve bilinen polislik hizmet ve uygulamaları bulunmaktadır (Akbaş ve Gözübenli, 2008).

Polislerin yetiştirilmesi için 1999’da bir eğitim birimi kurulmuştur. Bu birime alınan adaylar üç aşamadan geçerler. Birinci aşamada, altı ay süren temel ve taktiksel polis eğitimi bulunur. İkinci aşama staj niteliğinde olup yine altı aydır ve toplum hizmet merkezlerinde ve polis birimlerinde eğitim alırlar. Bir yıllık bu eğitimin ardından adaylar meslekte çalışırken de 12 ay ilave eğitim alırlar. İki yıllık bu eğitimi bitirenler asli memur olur ve dört yıl teşkilatta çalışmak zorundadırlar. Eğitimlerini tamamlayanlar polis merkezlerinde göreve başlarlar. Özel birimlere geçmek isteyenler bu birimlerin gerektirdiği eğitimleri alarak o birimlere geçebilirler (Akbaş ve Gözübenli, 2008).

Polis olmak isteyen adaylardan Güney Afrika’da yaşıyor olmaları, 18-30 yaş

aralığında olmaları, fiziki ve tıbbi testlerde başarılı olmaları, lise mezunu olmaları, İngilizceyi akıcı konuşmaları, en az bir yerel dil bilmeleri, sürücü belgisine sahip olmaları ve sabıka kayıtlarının olmaması istenir. Ayrıca bu adaylar parmak izlerinin alınmasını, geçmişlerinin araştırılmasını ve ülkenin her yerinde çalışmayı kabul etmelidirler (Akbaş ve Gözübenli, 2008).

Ülkedeki suçla mücadele politikalarına bakıldığında ise ülkenin çalkantılı tarihinin etkileri görülür. Ülkede ırkçılığın yapıldığı dönemlerde ülkedeki yüksek suç oranları dikkat çekicidir. Bu suçlarda büyük oranda siyahlar hem mağdur hem de fail durumundadırlar. Bunun nedenleri olarak ise siyahlara yönelik ayrımcılık politikası, baskılar, siyahların yaşadığı fakirlik ve eğitimsizlik gibi dezavantajlar ve siyahlara uygulanan sürgün benzeri uygulamalarla toplumsal bağların zayıflaması gibi nedenler gösterilmektedir (Akbaş ve Gözübenli, 2008). Yeni dönemde ise suçla mücadele için modern yöntemler denenmeye ve TDP uygulamalarına ağırlık verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda vatandaşlar suçla mücadele politikalarının üretilmesinde ve uygulanmasında polisle beraber aktif olarak çalışmaktadırlar.

Merkezden yönetilen bir diğer Afrika ülkesi Nijerya'dır. 1980'lere kadar ülkede yerel polisler de bulunmuştur, ancak bu tarihten sonra yerel polisler ulusal polisle birleşerek tek bir polis teşkilatı oluşturmuşlardır (Reichel, 2005). Yerel polisler 1960'lere kadar ülkeye hâkim olan İngiliz yönetiminin etkisiyle oluşmuştur. 1964'de ilk defa bir Nijeryalı polis gücünün başına geçmiştir. Merkezileşmeyi güçlendirmek için 1968'de polis okulları polis yetiştirmeye başlamıştır. Nijerya Polis Teşkilatı başkent Lagos'taki genel müdürlük tarafından yönetilir. Genel müdürün altı yardımcı farklı görevler yaparlar: Yönetim, operasyon, lojistik, istihbarat, eğitim ve Ar-Ge. Nijerya 12 yönetim bölgesine ayrılmıştır ve bu 12 bölgede 36 il polis müdürlüğü görev yapar. Güvenlik yaya ve oto devriyeleriyle sağlanır: Hırsızlığa, trafik kazalarına ve diğer suçlara karşı devriyeler vardır. Otoban devriyesi de vardır. Ülkede yüz bin kişiye 205 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015).

Bu bölümde örnek gösterilecek bir diğer ülke Suudi Arabistan'dır. Ülkenin polis teşkilatı merkezden yönetilir, ancak İslami hükümlerle yönetilen bu ülkede polisin yapılanması farklıdır. Ülkedeki polis teşkilatı 1950'de şekillenmiştir. Krallığın olduğu ülkede polis içişleri bakanlığına bağlıdır. Polis teşkilatının adı Kamu Güvenliği Departmanıdır. Bu departman iki kısımdan oluşur: Genel polis ve özel polis. Genel polis rutin polislik işlemlerini yapar. Özel polis ise adli polislik

işlemlerini ve terörle mücadele, istihbarat ve organize suçlar gibi konularla ilgilenir. Polis sıkı bir merkezi yönetimle yönetilir. Ülke 14 emirlikten oluşur. Her bir emirlikte bir vali ve bunun altında da bir polis genel müdür vardır. Bu genel müdüre il müdürleri ve onlara da ilçe müdürleri bağlıdır. Emirliklerdeki valiler ise kamu güvenliği müsteşarına, o da içişleri bakanına bağlıdır. Suudi polisinde Mutava denilen 50 bin kişilik özel bir polis birliği vardır. Bu birliğin görevi Suudi halkının Kur'an'a uygun yaşayıp yaşamadığını denetlemektir. Bunun en bilinen örneği kadınlarının İslam'a aykırı giyiminin, araç kullanmasının ve marketlerden müzikle ilgili ürünlerin alışverişinin engellenmesidir. Ülkede şehir hayatı çok yaygın ve karmaşık değildir. Ülke nüfusu da 8 milyon civarında olduğundan toplumsal olaylara nadiren rastlanır. Bu nedenle toplumsal olayları kontrol birimine çok ihtiyaç duyulmaz. Ancak özellikle hac zamanında kalabalıkları kontrol etmek üzere kurulmuş özel bir birim vardır. Ülkede toplumsal olayların çok büyümesi durumunda ordu göreve çağrılır (Fairchild ve Dammer, 2001).

2.2. Yerinden Yönetilen ve Tek Bir Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Bu teşkilatlanma türünün bilenen tek örneği Japonya'dır. Japonya 6852 adadan oluşan bir adalar ülkesidir (Vikipedi, 2015). Yüzölçümü Türkiye'nin yaklaşık yarısı kadardır. Ülke nüfusu ise 130 milyon civarındadır. Yönetim şekli parlamenter demokrasidir. Ülkede kral da bulunur ancak rolü devletin sembolü olarak insanları birleştirici bir etki yapmaktır. Ülke 1947 anayasasına göre ülke yönetilmektedir. Parlamento temsilciler meclisi ve senatodan oluşur. Yürütme bakanlar kurulu ve başbakan vasıtasıyla yapılır. Japonya'da ilginç bir kamu yönetimi vardır. Federal görünümlü merkezi bir yönetim söz konusudur (Topçu ve Çevik, 2008). Ülkenin federal yönetime yakınlığı ABD'nin 2. Dünya Savaşı sonrası işgali ve neticesinde yönetim üzerindeki baskıları neticesinde olmuştur. Yönetim üç aşamalıdır: Merkez, iller ve yerel yönetimler. Ülkede 47 il vardır ve bunların valileri halk tarafından seçilir. Bu illerin üç tanesi Tokyo gibi metropoliten şehirlerdir.

Ülkenin çok eski bir tarihi vardır. 19. yy. ortalarına kadar Şogunlar ülke yönetiminde etkili olmuşlardır. Ülkeye 16. yy'dan sonra Portekiz, Hollanda, İngiltere gibi Batılılar gelmiş ve ülkeyi etkilemeye başlamışlardır. Ülkeye ateşli silahların girmesi ve Hıristiyanlığın yaygınlaşması Şogunları rahatsız etmiş ve bu nedenle ülkeye yabancıların girişi yasaklanmıştır. 1868'de Meiji dönemiyle

beraber de ülkede bir restorasyon dönemi başlamış ve ülke batılılara tamamen açılmıştır (Topçu ve Çevik, 2008). 1945’de ülke 2. Dünya Savaşından ağır yara alıp çıkınca ve ABD işgaline uğrayınca ekonomik ve sosyal yönden sıkıntı ve çalkantılar yaşamıştır. 1952’de üretime hız verilmiş, 1956’da BM’ye girilmiş ve sonraki yıllardaki reformlarla ülke bir atılım yaparak bugünkü gelişmişlik düzeyine erişmiştir. Japonya yönetim sistemini oluştururken özellikle batılı ülkelerden yoğun olarak etkilenmiştir. Bu etkileşimleri “Batının bilimi, Doğunun ahlakı” deyişle tanımlamışlar ve “Batıyı öğrenirken Japon ruhunu koruyacağız” ilkesini benimsemişlerdir (Reichel, 2005). Bugün de aynı anlayış devam etmektedir.

Japonya suç oranlarının azlığı ile dikkat çeken bir ülkedir. Ülkede 100 bin kişi başına suç oranı 1955’de 1600 iken bu sayı 1975’de 1100’e düşmüş, ancak 2000 yılında 1925’e yükselmiştir (Reichel, 2005). Suç oranının en yüksek olduğu noktada bile bu ülke suçla mücadele açısından gelişmiş ülkelerin hepsinden daha iyi bir yerdedir. İşlenmiş suçların aydınlatma oranı da yaklaşık %90’dır ve bu rakam oldukça yüksektir. Ülkedeki hükümlü ve tutuklu sayıları da çok düşüktür. 100 bin kişi başına düşen mahkûm oranı 1955’de 90’dan 1975’de 40’a düşmüş ve bu oran günümüzde çok değişmemiştir. Bu oran ABD’de 702, Polonya’da 213, İngiltere’de 138, Kanada’da 116, Almanya’da 98, İsveç’te 73 iken Japonya’da 53’tür (Reichel, 2005). Ülkemizde 160 bin hükümlü ve tutuklu bulunduğuna göre bu rakam Türkiye için yaklaşık 200 olarak hesaplanabilir.

Japonya’nın suçla mücadelede bu başarısında polis teşkilatının önemli bir payı olduğu kabul edilmektedir (Fairchild ve Dammer, 2001). 1868 Meiji Restorasyonu dönemi öncesi Japonya’da bir çeşit feodaller olan Şogunlar, aşiretler ve sıradan insanlar polislik hizmeti yapmışlar. 1868-1912 arası Meiji Restorasyonu döneminde ise tüm ülke Batı modeline göre yeniden inşa edilmiştir. Donanma İngiltere, ordu Fransa ve Almanya, eğitim Fransa, Almanya ve ABD, banka sistemi ABD modellidir (Reichel, 2005). Polis teşkilatı ise Fransa örnek alınarak ve merkezden yönetim şeklinde teşkilatlanmıştır. 2. Dünya Savaşı sonrası Japonya’yı işgal eden başta ABD olmak üzere güçler polisi yerleşmeye zorlamıştır. 5000 nüfusun üzerinde olan yerleşim yerlerinde yerel polis teşkilatları kurulmuştur (1600 tane) (Fairchild ve Dammer, 2001). Daha küçük yerler Milli Kırsal Polise bağlamıştır. Bu süreçte, yerel polisin finansman problemi, siyasi baskılar ve çeteler gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. 1951’de küçük teşkilatlara birleşme imkânı verilmiş

ve böylece %80 civarında polis teşkilatları başkalarıyla birleşmiştir. 1954'de çıkan yasayla yerel ve kırsal polis tek bir teşkilat altında toplanmış ve bu yıllardan sonra giderek merkezileşmiştir (Topçu ve Çevik, 2008).

Japon ulusal polis teşkilatı Tokyo'da konuşlanmıştır. Toplam personel sayısı 290 bin civarındadır. Bunların 30 bin kadarı sivil çalışandır. Resmi polisler içinde kadın polis oranı %10'dan fazladır. 100 bin kişi başına düşen polis sayısı ise 197'dir (Wikipedia, 2015). Teşkilat içinde üç ana örgütlenme vardır. Bunlar; Ulusal Güvenlik Komisyonu, Ulusal Polis Acentesi ve Bölgesel Polis Müdürlükleridir (Fairchild ve Dammer, 2001; Reichel, 2005; Topçu ve Çevik, 2008).

Ulusal Güvenlik Komisyonu: Başbakanı doğrudan bağlıdır ve polisin bütün iş ve işlemlerinden sorumludur. Teşkilatın yönetimi buradan yapılır. Komisyon bir başkan ve beş üyeden oluşur. Başkan, başbakan tarafından atanır. Üyeler beş yıl için atanır ve en fazla iki üye aynı siyasi partiden olabilir. Bu komisyonun teşkil edilme amacı polisin tarafsızlığını sağlamaktır. Ancak komisyon, yaşlı ve tutucu insanlardan oluştuğu için eleştirilir ve bu nedenle polisler bu örgütün denetiminden kaçmak istemektedirler. Komisyonun altında polis genel müdürü ve yardımcısı vardır. Bunların altında da polis teşkilatının diğer yönetim ve uygulama birimleri bulunmaktadır. İllerde polisin yerel yönetildiğinin işareti olan İl Kamu Güvenliği Komisyonu vardır. Ancak bunların yetkileri sınırlıdır. Asıl yönetim merkezde Polis Genel Müdürlüğü eliyle yapılmaktadır.

Ulusal Polis Acentesi: Suç istatistiklerini tutar, lojistik destek sağlar, polis ekipmanlarını geliştirir ve eğitimleri takip eder. Bizdeki genel müdürlük yapılanmasına benzemektedir.

Bölgesel Polis Müdürlükleri: Ülke 7 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerde Tokyo Metro polisi ve 47 il polis teşkilatı vardır. İller kısmen özerktir. Bu illerde polis müdürleri polis operasyonlarını kontrol ederler. Bu bölgelerde kendi içerisinde karakolların bölgelerine ayrılmışlardır. 1200 civarında polis merkezi bulunur. Bunların dışında Japon polisinde barakalarda kalan ve toplumsal olaylara müdahale timleri (Çevik Kuvvet Birimleri) de ayrıca vardır. Bunlar Kidotai olarak isimlendirilirler. Sayıları 15 bin kadardır. Sokak görevine başlamadan önce yeni polisler burada değerlendirilir ve toplumsal olaylara müdahale için gerekli eğitimi alırlar. Bunlar ölümcül ve ateşli silah taşımaz ve kullanmazlar. Ancak kalkanları

vardır. Ayrıca bunlar çok disiplinlidirler.

Japonya'da radikal grupların olduğu, kirlilik gibi çevresel sorunların olduğu, son yıllarda özellikle şiddet suçlarında belirgin artışların olduğu ve polislerin bazı olumsuz davranışları nedeniyle eleştirilmeye başlandığı bilinmektedir (Reichel, 2005). Yine de Japonya diğer ülkelerle karşılaştırıldığında suç oranlarının azlığı ve suçla mücadeledeki başarısıyla tüm ülkeleri kendine hayran etmektedir. Ülke 1980 ve 1990'lı yıllardaki gösterdiği ekonomik atılımlarıyla da tüm dünyanın dikkatini çekmiştir. Bu başarıların ardında Japon kültürünün olduğu düşünülmektedir (Reichel, 2005; Topçu ve Çevik, 2008).

Japon kültürü disiplinli, etkili, barışçıl ve halkın işbirliği içinde hareket ettiği bir kültür olarak tanımlanmaktadır. Bu ülkeyi şekillendiren kültürel özellikler homojen toplum, kolektivizm ve hiyerarşi ve düzen özellikleridir (Reichel, 2005). Homojen toplum: Ülkenin %99'u Japon'dur. Millet olarak uyum ve birlik vardır. Japonlar inanç sistemleri içerisinde kendilerini büyük bir yapanın uyumlu bir parçası olarak görürler. Çocukluktan itibaren bu uyumun korunması öğütlenir. Uyumsuz davranışlar (suç) tüm topluma karşı gelmek gibi algılanır. Kolektivizm: Japonlar toplu olarak hareket eder ve buna önem verirler. Bireysellik kabul görmez. Kendini tanıtan birisi önce grubunu ön plana çıkarır, sonra kendisinin gruptaki rolünü söyler. Örneğin; ABD'de cezalandırılan çocuk eve veya odaya hapsedilir. Japonya'da çocuğun eve girmesi yasaklanır. Hiyerarşi ve düzen: Ülkede yasalara uymak ve düzeni korumak dayatılan bir zorunluluk değil, toplumu koruma adına bir görev olarak görülür. CAS kurumları da buna hizmet eden birimler olarak saygı görür.

Bu kültürel yapı içerisinde Japon polisinin başarısını öne çıkaran faktörleri ise olaylara polis sevk etme yöntemleri, halkla işbirliği içerisinde çalışma ve polisliğin bir iş olarak değil halka hizmet olarak yapılması sayılabilir (Reichel, 2005).

Olaylara Polis Sevki Yöntemi: Ülkede olaylara müdahale için iki yöntem vardır. Birincisi devriye polisleri, ikincisi ise mahallelere yayılmış hazır kuvvet Kobanlar ve Chuzaisholardır. Devriye polislerinin yaklaşık %20'si aktif çalışırken kalanlar Kobanlarda ve Chuzaisholarda bölgeleriyle ilgili bilgi toplarlar ve işyeri, cadde ve sokakları tanımaya çalışırlar. Sokaklarda devriye gezen polis oranı (%15)

olduça düşüktür. Bu oran NY’de %27 ve Washington DC’de %43’tür (Reichel, 2005). Kobanlar şehirde ve Chuzaisho ise kırsalda teşkilatlanmıştır. Şehirlerde Kobanlar mahalle aralarında dağılmışlardır. Dört-beş sokak arayla bir Koban bulunabilir. Sayıları 6000 civarındadır ve Japon polis gücünün %40’ını oluştururlar (Fairchild ve Dammer, 2001). Kobanlar halk için birer toplum güvenlik merkezleri gibidirler. Bunlar buldukları bölgede olan suç olaylarına ve kazalara ilk olarak müdahale eder, yardım eder, yakalama yapar ve kontrol altına alır. Halkı güvenlik ve suçlar hakkında bilgilendirerek daha dikkatli ve uyanık olmalarını sağlayarak suçları engeller. Ayrıca, yabancılara yardım eder, yol gösterir, buluntu çocuk ve eşyaları denetim altına alır ve başka konularda sakinlere yardım ederler. Kobanların kırsaldaki karşılıkları Chuzaishodur ve buralarda çalışanlara Chuzai-san denir (Fairchild ve Dammer, 2001). Bunlar toplumda saygın kişiler olarak bilinir. Bunlar aileleri ile beraber belirlenen yerlerde yaşarlar. Zamanlarını devriye gezerek ve sakinleri ziyaret ederek geçirirler. Bunların her yıl her sakini en az iki kez ziyaret zorunlulukları vardır. Bu yapıları polis yozlaşmasına ve görevi kötüye kullanmaya neden olmasın diye üç yılda bir görev yerleri değiştirilir. Bunlar toplumun içinde onların bir parçası gibi yaşarlar, ancak suça karşı uyanık olmak durumundadırlar ve bu durumu topluma da yansıtmaya çalışırlar. Bunların sayıları 8000 bin civarındadır (Topçu ve Çevik, 2008), ancak son yıllarda şehirleşme ve teknolojinin gelişimi ile beraber azalmaya başlamıştır. Japon polisini diğer polis ülkelerin polislerinden ayıran en belirgin özelliklerden birisi bu Kobanlar ve Chuzaisho uygulamasıdır. Bu uygulamalar pek çok ülkenin dikkatini çekmiş ve benzerleri uygulanmaya çalışılmıştır. ABD’de 1980’lerde ortaya çıkan ve sonrasında tüm dünyaya yayılan toplum destekli polislik uygulamasının da esin kaynağı gibi görünmektedir.

Halkla İşbirliği İçerisinde Çalışma: Ülkede çok eskilere dayanan güvenlik için devletle beraber çalışma geleneği vardır (Reichel, 2005). Günümüzde de bu devam etmektedir. Resmi veya gayri resmi güvenlik için halk polisle iç içe çalışmaktadır. Bu, halkın mahallelerde koruma grupları oluşturması, gençleri takip etmesi, devriye gezmeleri ve acil durumlarda polise yardım etmeleri şekillerinde olabilir. Japonlar polisleriyle gurur duyarlar (Fairchild ve Dammer, 2001). Ülkedeki suç oranlarının azlığını polislerinin başarısına bağlarlar. Polislerin halkla iyi ilişkiler kurmasının toplumun yapısının güçlü olmasına ve devamına katkıda bulunduğunu düşünürler.

Polisliğin Bir İş Olarak Değil Halka Hizmet Olarak Yapılması: Polis suçlarla mücadele eden profesyoneller değil toplum içinde toplumun iyiliği için çalışan hizmetkârlar olarak görülür. Bekçi değil, baba rolleri vardır. Omawari-san (asil gezginler) olarak isimlendirilirler (Reichel, 2005). ABD polisi, “ihtiyaç duyulunca çağrılan insanlar”, Japon polisi ise “ihtiyacınız var mı diye halka soran insanlar” olarak tanıtılır. Bu amaçla ülkede yılda iki kez ev ev dolaşılıp halka anket yapılır. Bunların sonucu kitap olarak Kobanlarda tutulur. Polis halka karşı kibar, saygılı, anlayışlı ve hoşgörülü davranır. Halk da polise güvenir, saygı duyar ve yardımcı olmaya çalışır. Meiji Restorasyonu dönemindeki polisler kendilerini toplumun koruyucuları olarak görürlerken 2. Dünya Savaşı sonrası süreçte günümüz Japon polisi toplumun hizmetçileri durumuna gelmiştir (Fairchild ve Dammer, 2001). Bu polisler suçla mücadelenin yanında toplumun önderleri gibi başı dardaki kişilere danışmanlık yapar, ailelere çocukları yetiştirme ve terbiye etme konusunda tavsiyelerde bulunur, bekârlara evlilikle ilgili öğütler verirler. Alkoliklerin rehabilitasyonlarına katkı sağladıkları gibi yatırım ve birikim konusunda bile ekonomik öğütlerde bulunabilirler.

Ülkede polis eğitimi için üç tür okul vardır. Polis akademisi bir tanesidir. Yedi yönetim bölgesinde birer bölge polis okulu vardır ve 47 ilde de il polis okulları vardır. İlk basamak il polis okullarıdır ve polis olmak isteyenler buralarda eğitim görür (Topçu ve Çevik, 2008). Polis olmak isteyenler temiz bir sabıkaya sahip olmalı, liseyi bitirmiş olmalı ve ülke genelindeki yeterlilik sınavından yeterli bir puan almalıdır (Fairchild ve Dammer, 2001). Devamında fiziksel ve mülakat testlerinden başarılı olmalıdır. Başarılı lise mezunları polis okulunda bir yıl, üniversite mezunları ise 6 ay okurlar. Sonrasında adaylar bir yıllık bir alan tecrübesi yaşarlar. Devamında tekrar okula dönerek bir 6 ay daha eğitim görürler. Amir olmak isteyenler ise ilave eğitimler görmek zorundadırlar. Okuldan mezun olanlar öncelikli olarak Kobanlarda çalışırlar. Devamında diğer birimlere geçerler.

Japon polisinin ateşli silah kullanma yetkisi vardır ancak bu çok nadiren başvurulan bir yöntemdir (Topçu ve Çevik, 2008). 2. Dünya Savaşının etkileri nedeniyle toplumda genel olarak silaha karşı duruş vardır. Yine aynı nedenle Japon halkının silah taşıması da son derece sınırlandırılmıştır ki bu ortamda polisin silaha başvurmasını azaltmaktadır.

2.3. Merkezden Yönetilen ve Koordineli Birden Çok Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Bu tip polis teşkilatlanması ağırlıklı olarak Fransa örneği üzerinden anlatılacaktır. Fransa örneğinin seçilmesindeki ana neden bu ülkenin polis (kolluk) teşkilatlanmasının Türkiye'ninki ile benzerlik göstermesidir. Bu bölümde ayrıca Çin ve Danimarka polis teşkilatları özet olarak anlatılacaktır.

Fransa bir Batı Avrupa ülkesidir. Ülke yüz ölçüm olarak Türkiye'den biraz daha küçüktür ve nüfusu yaklaşık 65 milyondur (Vikipedi, 2015). Ülke, kendine özgü bir yarı başkanlık sistemine sahiptir. Ülke 1789 ihtilalinden beri 15 anayasal rejim görmüştür. En son anayasa 1958 yılında yürürlüğe girmiş, bu da en sonuncusu 2007 de olmak üzere 18 defa değiştirilmiştir (Özdemir, 2008). Ülkedeki kamu yönetimi Türkiye'ye benzemektedir. Ülke dört bölgeye ve il diyebileceğimiz 100 yönetim bölgesine ayrılmıştır. İllerin başlarında birer vali vardır. Bunların da altında valiyeye bağlı kaymakamların yönettiği 339 ilçe bulunmaktadır (Özdemir, 2008).

Fransa'da polisin tarihi, 14. Lui'nin Paris'e bir polis generali atadığı 1666 yılından başlatılabilir (Reichel, 2005). Bu kurum ihtilaldan sonra kaldırılmıştır ve Napolyon bunun yerine Polis Bakanlığını getirmiştir. Napolyon'un polis teşkilatı daha çok casusluk faaliyetlerinde bulunmak için tasarlanmıştır ve sonraki yıllarda da bu ülkede polis diktatör rejimler için birer payanda olmuştur (Fairchild ve Dammer, 2001). 1884'de ise Fransa'da ilk defa yerel polisler kurulmuştur. 1941'de de kırsaldaki polislik hizmetleri için jandarma teşkilatı kurulmuştur. Günümüzde Fransa'da kırsalda jandarma ve şehirlerde ulusal polis faaliyet göstermektedir. İki teşkilat da merkezi hükümete sıkı sıkı bağlıdır ve kendi aralarında koordinelidir (Reichel, 2005). Yapılan onca reform çabalarına rağmen bu ülke polisinin baskıcı yapısı halen devam etmektedir (Fairchild ve Dammer, 2001). Almanya'da olduğu gibi Fransa'da da polis gücü ve yetkileri İngiltere'den tarihi olarak her zaman daha geniş ve yaygın olmuştur. Ülkede 100 bin kişiye 356 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015).

Jandarma teşkilatı, ülkede daha önce polislik hizmetlerinden sorumlu olan askeri bir yapılanmanın devamıdır (Özdemir, 2008). Günümüzdeki halini 1720'de almaya başlamıştır. Jandarmanın askeri yapısı her geçen yıl biraz daha

yumuşatılarak sivilleştirilmeye çalışılmıştır. 2002 yılında yapılan düzenleme ile jandarma kısmen İçişleri bakanına bağlanmıştır. Buna bağlı olarak jandarmanın görev ve sorumluluk alanları illerde valiler ve ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenmektedir. Jandarma, polis bölgesindeki olaylar için vali emriyle takviye olarak çağrılabilir ve polis emrine verilebilir.

Fransız jandarması nüfusu 10 binden az olan yerlerde teşkilatlanır. Bu da ülke topraklarının yaklaşık %95'i ve nüfusun da %50'si anlamına gelmektedir (Reichel, 2005). Jandarma biri genel müdürlük olmak üzere 10 yönetim bölgesine ayrılmıştır. Jandarma uygulama olarak ikiye ayrılabilir (Fairchild ve Dammer, 2001): Biri yerleşik jandarmadır ki bunlar sorumluluk bölgelerinde devriye, denetim, kamu düzeni sağlama ve suç araştırma (adli polislik), trafik düzenleme dâhil rutin polisye işlemleri yaparlar. Bunların sayısı 100 binin üzerindedir. Diğeri mobil jandarmadır ki bunlar toplumsal olaylara müdahale için kurulmuştur. Ayrıca, kamu düzenine zarar verebilecek diğer olaylara da müdahale ederler. Örneğin doğal afet zamanlarında görev yaparlar. Bu ikisi dışında jandarmanın özel birlikleri de vardır. Deniz, kara ve hava ulaşımı ile ilgili operasyonlara katılan ve buralarla ilgili noktaların güvenliğini sağlayan ve VIP koruma yapan birimleri vardır (Fairchild ve Dammer, 2001).

Fransız ulusal polisinin sayısı ise 140 bin civarındadır. Nüfusu 10 binden fazla olan yerlerde teşkilatlanır (Reichel, 2005). Bunlar 9 farklı departman altında faaliyet gösterirler. Kamu düzeni, suç araştırma, istihbarat, bölgesel devriye ve denetimler, lojistik, eğitim, TDP ve insan kaynakları gibi birimleri vardır. Polise karşı şikâyetlerin araştırıldığı bir birim de vardır (Fairchild ve Dammer, 2001).

Fransa'daki kamu yönetimi yapısı polis yönetimine de yansımıştır. Poliste de ilçe, il ve bölge yapılanmaları vardır. Ancak polis yönetimi Türkiye'deki gibi ilde sadece yetkili bir il emniyet müdürünün olduğu bir yapı değildir. İllerde belirli birimlerden sorumlu müdürler vardır ve bunlar ilde bir müdür yerine merkezdeki müdürlere (daire başkanı gibi) bağlıdırlar (Özdemir, 2008). Polislerin işe alınması ve kariyer yönetimi ve ayrıca araç gereç teçhizatla ilgili iş ve işlemler polis yönetim müdürlüğü tarafından takip edilir. Buna uygun olarak bu müdürlük altında lojistik, idari ve mali işler ve insan kaynakları birimi bulunmaktadır. Eğitim ve geliştirme faaliyetleri ise polis eğitim müdürlüğü tarafından takip edilmektedir.

Ülkede önleyici polislik Kamu Güvenliği Merkezi Müdürlüğü tarafından yapılır. Ülkedeki polislerin yaklaşık yarısı bu birimde görevlidir (Özdemir, 2008). Adli polislerin sayısı ise yedi bin civarındadır. Ülkede polise bağlı Vatanın Gözetlenmesi isimli bir birim vardır ve günümüzde bu birim istihbarat çalışmaları ve güvenlik riski analizleri yaparlar. (Özdemir, 2008). Ayrıca bir de Genel İstihbarat Merkezi Müdürlüğü vardır ve bu jandarmayla beraber çalışır. Polise bağlı olan sınır güvenliği, göç ve kaçakçılıkla mücadele amaçlı kurulan Sınır Polisi Müdürlüğü de bulunmaktadır.

Fransız ulusal polisi kamu düzenini sağlamak ve toplumsal olaylara müdahale etmek için bu iş için tasarlanmış özel bir güvenlik birimini kullanır. Adı Cumhuriyetçi Güvenlik Şirketleridir (Fairchild ve Dammer, 2001). Bu birlik askerliğini burada yapmak isteyenlerden oluşur. Toplumsal olaylar dışında doğal afet, kurtarma ve diğer önemli olaylarda yardımcıdırlar (Özdemir, 2008). Jandarmada ise mobil jandarma birimleri bu işi yaparlar. İki birim de kamu düzeni sağlama ve toplumsal olayları kontrol etme konusunda eğitilmiş ve uzmanlaşmıştır.

Fransa'da iki kolluk teşkilatından başka son yıllarda, ülkede yerel polisliği de olanak tanınmıştır. Yerel yönetimler kendi polis teşkilatlarını kurabilmektedir ki bunlara belediye polisi denir (Fairchild ve Dammer, 2001). Bunların sayıları 10 bini çoktan aşmıştır. Bunlar düzen sağlama, suçu önleme, suça doğrudan müdahale ve gerekirse gözaltı işlemlerini yaparlar. Adli polislik yapmazlar. Yerel polisler yapılanma ve üniforma olarak ulusal polise benzerler (Reichel, 2005).

Polis ve jandarma işi alma ve eğitim işlemlerini ayrı ayrı yaparlar. Polis olmak için yazılı ve fiziki yeterlilik testleri vardır. Başarılı adaylar sekiz ay dokuz polis okulundan birisinde eğitim görürler. Devamında da dört aylık staj dönemi vardır. Daha sonrasında ise atandığı birime göre ilave hizmet içi eğitimler alırlar. Dedektif ve yönetici olmak isteyenler için ise daha farklı eğitimler uygulanır. Jandarmada ise eğitim askeri niteliktedir. Jandarmanın polise göre daha sıkı ve disiplinli eğitim aldığı kabul edilir (Fairchild ve Dammer, 2001).

Polisler için üç farklı yönetim düzeyinden veya rütbe grubundan bahsetmek mümkündür. Bunlar; kurmaylık ve üst düzey; orta kademe; ve alan yönetimi ve uygulayıcılardır (Özdemir, 2008). Üst düzeydeki kurmaylar bütün polisler üzerinde yetki sahibidirler. Bu rütbeye ulaşmak için ya dışarıdan ilgili bölümleri

tamamlamışlar arasından uygun görünenler ya da polis teşkilatından liyakatli görünenler olmak gerekir. Kurmay olmak isteyenler Polis Yüksek Okulunda iki yıl eğitim görürler. Okulu bitirebilmek için adayların güvenlik alanında yüksek lisans tezi hazırlamaları istenir. Bu yöneticilerin toplam sayısı iki bin civarındadır. Orta kademedeki yöneticiler ise üst düzey yöneticilerin emrinde onlara yardımcı olurlar. Bunların toplam sayısı da 20 bin kadardır. Bu rübelere %70 civarında dışarıdan yüksekokul bitirmiş olanlar ve %30 oranında da polis teşkilatından liyakatli olanlar kabul edilir. Adaylar orta kademe amirlik okulunda teorik ve pratik olmak üzere 17 ay eğitim görürler (Özdemir, 2008).

Fransa'da Jandarma, ulusal ve yerel polisler tek bir otorite tarafından yönetilirler ve koordinelidirler. Bu durum bilgi paylaşımı ve faaliyetlerin hızlı ve etkili şekilde yürütülebilmesi için yarar sağlamaktadır. Ancak uygulamada sorunların yaşandığı da aşikârdır. Ulusal polis ve jandarma arasında yetki paylaşımı, sorumluluk alma, alan çatışması gibi sorunlar yaşanmaktadır. Jandarma sorumluluk bölgelerinin polise devredilmesi işlemlerinde de sorunlar yaşanmaktadır. Jandarma bu konuda isteksiz davranmaktadır. Ulusal hükümetler de bu konuda bir baskı yapmamaktadır (Reichel, 2005).

Fransız polisinde dikkat çeken bir uygulama ülkede bir Ulusal Polis Ahlakı Kanunu bulunmasıdır (Özdemir, 2008). Merkezi Paris'te bulunan bir birim polislerin bu kanuna uyup uymadığını düzenli ve sürekli olarak denetlemektedir. Ayrıca iki bölgede de disiplin heyetleri mevcuttur.

Fransız polisiyle ilgili bir diğer ilginç bilgi Paris polisinin teşkilatlanmasıyla ilgilidir. Fransa yönetiminde Paris hep ayrıcalıklıdır ve farklı kurallara tabidir. Örgütlenmesi de buna paralel olarak farklıdır (Özdemir, 2008). Bu nedenle Paris için "devlet içinde devlet" denilir. Polis yönetimi de farklıdır. Diğer şehirlerde polisler valilere ve belediye başkanlarına bağlı iken Paris'te polis valiliği vardır ve bu vali Paris valisinden bağımsız çalışır. Direk içişleri bakanına bağlıdır. Diğer polis birimlerine göre Paris polis biriminin daha özerk olduğu söylenebilir.

Merkezden yönetilen ve kendi içerisinde koordineli bir den çok polis teşkilatının bulunduğu ülkelere bir diğer örnek Çin'dir. Çin polisinin geçmişte hukuksuzluklar ve katı uygulamalarla anılmaktadır (Fairchild ve Dammer, 2001). Bu hukuksuzluk dönemi 1976 yılında Mao'nun ölümüyle sona ermiştir. Bu tarihten

sonra polis daha modern ve demokratik olmaya başlamış ve 1995 yılında çıkartılan Polis Kanunu ile bu süreç biraz daha hızlanmış ve temellendirilmiştir. Ülkede polis, Halk Güvenliği Bakanlığına bağlıdır. Polis 23 ayrı bölgede teşkilatlanmıştır. Bunların altında ise 450 valilik ve 1904 polis birimi bulunmaktadır. Bakanlık genel olarak polislikten sorumlu olsa da polisin yönetim ve denetimi daha çok alttaki diğer yetkililer tarafından yapılmaktadır. Polis faaliyetleri beş birim altında yürütülür. En büyüğü %86'lık kesimi oluşturan Halk Güvenlik Polisidir. Bu polis üniformalıdır. Önleyici polislik dışında suç soruşturması, yangınla mücadele, sınır polisliği ve ulaşım denetimi de yapar. Polis olmak isteyen adaylardan 25 yaşında olmaları ve güçlü bir fiziğe sahip olmaları istenir. Ayrıca özel yetenekleri olması da tercih nedenidir. Çin polisinin eğitim konusunda oldukça istekli olduğu görülmektedir. 1980 yılında üniversite mezunu polislerin oranı %10 iken 1997 yılı verilerine göre bu oran %40'a yaklaşmıştır (Fairchild ve Dammer, 2001). Ülkede toplumsal bir olay olursa buna müdahale olayın meydana geldiği bölgedeki halk güvenlik polisi tarafından yapılır. Ancak olay büyük ve daha ciddi ise Çin Silahlı Polisleri de destek için çağrılabilir. Bu polis aslında ordunun bir parçasıdır. Ülkede polisin toplumsal olaylara müdahalesi eleştiri konusu olmuştur. Özellikle sosyal devrimlerden sonra polisle halk daha sık ve sert şekillerde karşılaşmaya başlamış ve polisler "Zalimler" olarak anılmışlardır. Sonraki yıllarda da toplumsal kalkışmalara ve olaylara karşı polisin sert tavrı devam etmiştir. Bunun en bilinen örneği Tiananmen meydanında 1989 yılında demokrasi ve özgürlük için gösteri yapan kişilere Kızıl Ordunun ateş açması sonucu 800'den fazla insan ölmüştür. Bu konuda uluslararası camianın baskılarına rağmen Çin hükümeti halen yaptıklarının doğruluğunu ve kamu düzenini sağlamak için yapılan gerekli olduğunu savunmaktadırlar (Fairchild ve Dammer, 2001). Ülkede yüz bin kişi başına düşen polis sayısı 120'dir (Wikipedia, 2015).

Bu bölümde örneklendirilebilecek son ülke Danimarka'dır. Danimarka polis teşkilatlanmasına ait dikkat çekici özellikleri şu şekilde özetlemek mümkündür (Gurulkan ve Kalkan, 2008): Danimarka'da diğer ülkelerin çoğundan farklı olarak polis içişleri bakanlığına değil adalet bakanlığına bağlıdır. Ülkede yaklaşık 10200 polis bulunmaktadır ve bunların %8'i kadındır. Polisler yönetim olarak Emniyet Genel müdürlüğüne bağlıdır ve 12 bölge müdürlüğünde polis hizmetleri yürütülür. Emniyet genel müdürü, yardımcıları ve bölge müdürleri hukukçular arasından seçilir. Bunların bazıları da fiilen savcıdır. Polisler rutin polislik görevleri

dışında pasaport ve sürücü belgesi verme silah ruhsatı verme gibi görevlerle de ilgilenirler. Ülkede önleyici polisliğe öncelik verilmektedir. Ülkede karakollar vardır ancak bunlar basit yapılardır, nezarethaneleri bile yoktur. Vatandaşın polisle ilgili ilk müracaat ettikleri yerler konumundadırlar. 07-23 saatleri arasında çalışırlar. Yakalananlar merkez polis binasına götürürler. Ülkede polisin adli yönü ağırlık kazanır ve hatta neredeyse savcı gibi çalışır. Bu nedenle ülkede polisin iki şapkası olduğu, polislik şapkasıyla suçluları yakaladığı ve savcı şapkasıyla fezleke hazırlayıp mahkemeye sevk ettiği ifade edilir. Polisin haklarına gelince; polis üç vardiya şeklinde, günde sekiz saat çalışmaktadır. Beş gün çalışan polisin iki gün izni bulunmaktadır. Senede 30 gün de senelik izinleri vardır. Sendikaya üye olabilmektedirler, gösteri yapabilmekte ancak grev yapamamaktadırlar. Ülkede tek bir polis okulu vardır ve süresi üç yıldır. Okula kabul edilenler polis sayılır ve maaş alırlar. Okul yatılı değildir ve bundaki amaç polis toplumdan soyutlamamak ve polis alt kültürü oluşumuna izin vermemektir. Ülkede yüz bin kişi başına düşen polis sayısı 371'dir (Wikipedia, 2015).

2.4. Yerinden Yönetilen ve Koordineli Birden Çok Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Bu teşkilatlanma örneği genellikle federal devlet yapılanmalarında görülmektedir. Bu tip polis teşkilatlanması örneği daha çok Almanya özelinde tartışılacaktır. Ayrıca, bu tip bir teşkilatlanmaya sahip olan Hindistan ve Arjantin ülkeleri de örneklendirilecektir.

Almanya Batı Avrupa'da hem Avrupa'nın hem de dünyanın en güçlü ve en zengin devletlerinden birisidir. Ülke yüzölçümü Türkiye'nin yarısı kadar olmasına rağmen nüfusu 80 milyonun üzerindedir (Vikipedi, 2015). Ülke, parlamenter temsili demokrasi ile yönetilen federal bir devlettir. Yönetim şekli 1949 yılında çıkarılan anayasa ile şekillenmiştir. Ülkede 16 eyalet bulunmaktadır ve bunların da kendilerine ait yönetimleri vardır. Ülke halklarının milattan önceki yıllara kadar götürülebilen eski bir tarihi vardır.

Polislik tarihi ise 16. yy'a kadar götürülebilmektedir. 19. yy'a gelindiğinde polislik hizmetlerini yürütenlerin daha çok eski askerlerden veya jandarma birliklerinden oluştuğu görülmektedir (Akar, Özer ve Demirci, 2008). 1936'dan sonra 2. Dünya Savaşı sonuna kadar Hitler döneminde polis teşkilatı merkezileşmiş

ve Nazi Partisinin yönetimine girerek Hitler'in politikalarının uygulanmasında önemli bir rol oynamıştır. Almanya'da 1933'de 200 bin olan polis sayısı 1945'de 1,5 milyona çıkmıştır (Fairchild ve Dammer, 2001). 2. Dünya Savaşı sonrası işgalci güçler (Belçika, Fransa ve ABD) polisin yerelleşmesi, demokratikleşmesi ve askeri yapıdan arındırılması için baskı yapmışlardır. Bu üç ülke kendi uygulamalarını Almanya'ya taşımışlardır. Böylece Alman polis yapılanması uyumsuz, uygunsuz ve etkisiz bir hal almıştır (Reichel, 2005). 1950'de yerel polisler etkisiz olduğu için eyalet polis teşkilatları kurulmuştur. 1975 en son Münih, kendi yerel polisini kaldırmıştır. Savaştan sonra ikiye ayrılan Almanya'da farklı teşkilatlanmalar görülmüştür, ancak 1989'dan sonraki birleşmede Doğu Almanya polisi Federal Almanya'nın polis güçlerine entegre olmuştur (Akar vd., 2008).

Almanya'da Hitler dönemi hariç polis hiçbir zaman merkezden yönetilmemiştir ve merkezi yönetim de zaten alman halkının kültür ve geleneklerine de uygun değildir (Akar vd., 2008). Günümüz Alman polis yapılanması oldukça karmaşıktır ve anlaşılması zordur. Ulusal çapta örgütlenmiş bir polis teşkilatı yoktur ve polislik hizmetleri eyaletlere bırakılmıştır. Almanya'daki 16 eyaletin her birinin kendi polis teşkilatı vardır. Bunlar kendi içişleri bakanlığı tarafından merkezi olarak yönetilir. Dolayısıyla Almanya'da yarı yerleşmiş polis teşkilatlanmasından bahsetmek mümkündür (Fairchild ve Dammer, 2001). Ancak, eyalet polisleri federal düzeyde birbirleri ile koordinelidirler ve bunların yapılanmaları ve kıyafetleri birbirine benzerdir (Reichel, 2005).

Almanya'da esas polislik hizmetleri eyalet polisleri tarafından yapılıyor olsa da bunun dışında federal polisler de vardır. Federal polisler ABD'deki FBI'ya benzerler ve içişleri bakanlığına bağlıdırlar (Reichel, 2005). Örneğin, sınır polisi federaldir. Ayrıca deniz ve hava ulaşımı gibi alanlarda da çalışırlar. Terörist eylem ve faaliyetlere karşı da bu federal güçler sorumludur (Fairchild ve Dammer, 2001). Federal içişlerine bakanlığına bağlı diğer polis birimi Federal Kriminal Polis Başkanlığıdır. Bu başkanlık suç istihbaratlarını toplar, değerlendirir, kriminal konularda teknik incelemeler yapar. Kaçakçılık, kara para aklama, uyuşturucu ticareti ile mücadele de bu birimin görevidir (Akar vd., 2008).

Genel polislik hizmetlerini yerine getiren eyalet polislerinin omurgasını ise üç tür polis yapılanması oluşturur. Bunlar; Schupo, Kripo ve Stand-by Polis'dir (Akar vd., 2008; Fairchild ve Dammer, 2001; Reichel, 2005). Schupo; üniformalıdır,

devriye gezer, önleyici polislik yapar ve olay yerine ilk gelen ve ilk müdahale eden ekiptir. Kripo; adli polislik yapar, sivil çalışır, suç soruşturması yapar, delilleri toplar, analiz ederler ve savcılar için suç dosyası hazırlar. Kripoya bağlı kriminal polis laboratuvarları da vardır. Stand-by Polis veya Bepo; Schupo'ya yardım eder. Asıl görevleri toplumsal olaylara müdahaledir. Buradaki polisler barakalarda yaşarlar ve toplumsal olayların kontrolü ve kamu düzenin sağlanmasında görev alırlar. Bu birimin genç polisleri yetiştirmek gibi de bir görevi vardır. Polis okullarında eğitim gören öğrenciler eğitimlerinin bir kısmını burada tamamlarlar.

Federal ve eyalet polisleri arasındaki iletişim ve iş birliğini artırmak için federal iç işleri bakanlığına bağlı özel bir yapılanma kurulmuştur. Bu yapı, koordinasyonu sağlamayı hedeflemektedir (Akar vd., 2008). Ayrıca eskiden beri federal ve eyalet polisleri uyuşturucu ile mücadele, kara para aklama, çocuk pornografisi, organize suçlar gibi konularda ortak çalışmak için platformlar kurmuşlardır. Bu iki polis birimi arasında bilgi alış verişi için de koordinasyon grupları oluşturulmuştur.

Polis alımı ve eğitimi ise eyaletlerin görevidir. Eyaletler arasında farklılık olsa da eğitimler genellikle iki-üç yıl civarındadır ve bu eğitimler uygulamayı ve teoriyi kapsar. Öğrenciler okuldayken maaş alırlar (Akar vd., 2008). Almanya'da polis olmak isteyen bir kişi genelde 16-17 gibi genç bir yaşta teşkilata katılır ve 2,5-3 yıl baraklarda kalarak temel eğitimleri alır. Bu eğitimin büyük bölümü toplumsal olaylara müdahale ve kontroldür. Ayrıca hukuk ve hukuk uygulaması dersleri de verilir. Bu eğitimin bir yılı tamamlanınca öğrenciler kendi eyaletlerinde veya ihtiyaç olması halinde başka eyaletlerde Bepo olarak kullanılabilirler (Fairchild ve Dammer, 2001). Toplumsal olaylara müdahale görevi olan Bepolar eğitimlerinde bu iş için gerekli teçhizat ve bilgi ile donatılırlar. Kalabalık kontrolü için ölümcül olmayan silahları ve bunların kullanım bilgilerini edinirler.

Alman polisinde birimler arası geçiş ve rütbe terfi eğitim ve tecrübeye dayanır. Üç yıllık temel eğitimi tamamlayanlar altı ay da sokak polisliği için eğitim alırlar. İki-üç yıl sokak polisliği yapmış olanlar (Shupo) ise iki-üç yıllık ilave bir eğitim döneminin ardından Kripo veya orta düzey yönetici olabilirler. Üst düzey yönetici olmak için ise orta düzey yöneticiler arasından en iyi %1'lik kısım seçilip merkezi polis akademisinde iki yıllık bir eğitimden geçirilir (Akar vd., 2008; Fairchild ve Dammer, 2001).

Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Alman polisinin katı ve askeri disiplinli bir eğitim sistemine sahip olduğu görülür. Bunun gerekçesi; “polisi zor şartlara ve her duruma hazırlamak ve onları polislik mesleğine alıştırmak” olarak ifade edilmektedir (Fairchild ve Dammer, 2001).

Alman polislerinin çalışma şartları ve özlük haklarıyla ilgili şu özet bilgiler verilebilir (Akar vd., 2008): Alman polisleri haftada 40 saat çalışırlar. Günlük 4 grup bulunmaktadır. Bir grup istirahat ederken diğer üç grup yedi, sekiz ve dokuz saatlik üç ayrı grupta çalışırlar. Polislerin çalışma planları yıllık çıkarılır ve polisler bir yıl için hangi saatte çalışacaklarını bilirler ve çok önemli bir olay olmazsa bu çalışma düzeni değişmez. Polis maaşları çalışma durumuna, evlilik durumuna ve rütbe durumuna göre değişir. En alt rütbe ile en üst rütbe arasında maaş olarak üç kat fazlalık bulunmaktadır. Polisin 26 iş günü senelik izni vardır ve 40 yaşından sonra bu 30 güne çıkar. Emeklilik yaşı 60’tır. Polisin sendikası vardır ve sendikalar ücret, çalışma saatleri ve çalışma şartları konusunda çalışmalar yaparlar. Polisler için lojman ve servis hizmeti ise bulunmamaktadır.

Son olarak, Alman polislerinin sahip olduğu şu prensip hatırlatılmalıdır (Akar, Özer ve Demirci, 2008): Polisin halkın hizmetinde olması ve bu hizmeti verilirken halkın güvenlik ve özgürlüğünün temini esastır. Bunu sağlayabilmek için mesleğe girişte polis-halk ilişkileriyle ilgili eğitimler yapılmaktadır. Polisin halka karşı anlayışlı, duyarlı ve güler yüzlü olması yolunda eğitimler verilmektedir. Bu eğitimler hizmet süresince de devam ettirilmektedir. Polisin uygulamaları ve davranışları da sıklıkla denetlenmektedir. Ayrıca, toplumsal olaylarda, durum ne olursa olsun askerin müdahalesi uygun görülmemektedir. Bu nedenle polis sayısının yeterli olması gerektiği öngörülür. Almanya’da yüz bin kişiye 296 polis düşer (Wikipedia, 2015).

Yerinden yönetilen ve birden çok koordineli polis teşkilatlarının bulunduğu bir diğer ülke Hindistan’dır. Hindistan polis teşkilatının dikkat çeken yönleri şunlardır: Polislerin çalışma şartları zordur ve ücretleri de düşüktür. Yeni başlayan memurun maaşı 70 dolar civarındadır. Yükselme olanakları da kısıtlıdır. Bu şartlar polisin yozlaşma iddialarının artmasına neden olmuştur. Son 40 yılda polis teşkilatına kadın polisler alınmaya başlanmıştır. Bunların sayısı giderek artmaktadır. Ancak yine de kadın polis oranı %2’yi geçmemektedir. Polislerin toplam sayısı ise bir milyon civarındadır. Polisler tüm ülkede benzer bir üniforma

giyerler ancak bereleri farklılaşır (Üçkuyu, 2008). Ülkede yüz bin kişiye 130 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015).

Yerinden yönetilen ve birden çok koordineli polis teşkilatlarının bulunduğu bir diğer ülke Arjantin'dir. Ülkedeki polis yapılanması büyük oranda İspanyol ve az miktarda İngiliz ekolünden etkilenmiştir (Özer, 2008). Bununla beraber ABD etkisi de oldukça görünürdür. Ülkede 200 bine yakın polis bulunmaktadır ve bunların yaklaşık %11'i kadındır. Bu ülkenin polis teşkilatı federal polis, jandarma ve 24 eyaletin yerel polisinden oluşmaktadır. Federal polis ülkenin her yerinde federal kanunların uygulanmasından sorumlu olan polis birimidir. 35 bin civarında personeli vardır. İç güvenlik bakanlığına bağlıdır. En üstte genel müdürlük ve altlarında daireler ve bunların da altında operasyonel birimler şeklinde teşkilatlanmıştır. Eyalet polisleri sadece kendi buldukları eyalet içerisinde yetki sahibidirler. Eyalet polisleri eyalet valisine bağlıdır. Valiler seçimle gelir. Eyalet polisinin şefini eyalet valisi atar. Eyalet polislerin tam sayısı bilinmese bile başkent Bounes Ayres'de yaklaşık 45 bin polis görev yapmaktadır. Jandarma teşkilatı 1936'da kurulmuştur. Kurulma amacı sınır güvenliğini sağlamak ve ülkenin kırsalında polisiye görevler yapmaktır. Ülkedeki polislerin toplam sayısı dikkate alındığında yüz bin kişiye 558 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015). Ülkedeki bu üç teşkilatın görev ve sorumlulukları net değildir. Uyuşturucu ile mücadele, terörizm ve asayiş olaylarında alan ve sorumluluk çatışmaları yaşanabilmektedirler. Bunları önlemek için spesifik olaylarda bu güçlerin karışımından özel kuvvetler oluşturulması benimsenmiştir. Ülkede 1980 ve 2001 yılları arasında hem şiddet içeren hem de mala karşı suçlarda ciddi artışlar yaşanmıştır. Başkent Bounes Ayres'te 1990 ve 2001 yılları arasındaki suç artış oranının %115 olduğu rapor edilmektedir. Bunun nedenleri olarak ise siyasi çalkantılar ve 2001'deki ekonomik kriz gösterilmektedir. Bu suç artışlarına çözümler aranmış ve bundan dolayı polis teşkilatının parçalanmış yapısı eleştirilmiştir (Özer, 2008).

2.5. Merkezden Yönetilen ve Koordinesiz Birden Çok Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Bu bölümde merkezi bir yönetim yapısına sahip olan ve birden çok kolluk teşkilatının bulunduğu, ancak bu kolluk teşkilatları arasında bir koordinasyon olmayan ülkelere örnekler verilecektir. Ağırlıklı olarak İspanya örneği üzerinde durulacaktır. Ayrıca, Belçika ve İsviçre ülkeleri de tartışılacaktır. Ülkemizde

de merkezden yönetim anlayışı olduğu ve polis ve jandarma şeklinde iki ayrı genel kolluğun bulunduğu dikkate alınırsa Türkiye'nin de bu grupta olduğu açıktır. Ayrıca, polis ve jandarmanın yönetim şekilleri birbirinden farklıdır, insan kaynakları farklıdır ve bu iki teşkilat arasında uygulama birliği ve koordinasyon da bulunmamaktadır.

İspanya örneğine gelinecek olursa; ülke Akdeniz'e ve Atlas Okyanusuna kıyısını bulunan bir batı Avrupa ülkesidir. Yüzölçümü Türkiye'nin yaklaşık 2/3'ü kadardır. Ülke nüfusu 41 milyon civarındadır (Vikipedi, 2015). Ülke çok eski bir tarihe sahiptir. Özellikle 16. y.y.'de İspanya dünyanın pek çok yerinde sömürgeler elde etmiş ve bu ülkeleri pek çok açıdan etkilemiştir. Dünyada şu an 200 milyondan fazla insanın ana dili İspanyolcadır. Ülkede 1936 yılında başlayan iç savaş üç yıl sürmüş ve bu savaş Franko tarafından bastırılmış ve Franko'nun tek adam rejimi 1975'e kadar sürmüştür. Sonrasında da ülke çalkantılı dönemler geçirmiştir. 1978 yılında kabul edilen anayasa ile Franko'nun etkileri silinmeye çalışılmış ve ülke sosyal demokratik bir hukuk devleti olarak tanımlanmış ve çoğulcu bir anlayış benimsenmiştir. Merkezîyetçilikten yerelliğe doğru geçilmiştir. Merkezi hükümet zayıflatılmış ülke 17 özerk bölgeye ve iki özerk şehre bölünmüştür. Toplamda 51 il ve 8000 civarında belediye bulunmaktadır. Merkezi hükümet sadece güvenlik hizmetlerinden ve devlet eliyle yürütülmesi gereken bazı hizmetlerden sorumlu kılınmıştır. Bizdeki gibi, illerde geniş yetkilerle donatılmış valiler yerine İspanya'da sınırlı yetkilerle donatılmış ve sadece polis gibi teşkilatların yönetiminden sorumlu olan valiler bulunmaktadır. Bu haliyle ülke hem federal hem de üniter devletin özelliklerini yansıtmaktadır (Çevik, Ünlü ve Sertkaya, 2008).

Ülkenin tarihinin eskiliği kadar polis tarihi de eskidir (Çevik vd., 2008): Ortaçağda şehir muhafızları polislik vazifesini yapmıştır. 1750'lerde Katalonya Mangaları isimli modern bir polis birimi kurulmuştur. 1782'de ise Madrid'de Polis Genel Başkanlığı kurulmuştur. 1824'te şehirlerde güvenlik ihtiyacı artınca Ulusal Krallık Polis Teşkilatı kurulmuştur. Bu yapı ülkedeki modern polis teşkilatlanmasının ilk örneği kabul edilir (Reichel, 2005). 1844'de polislerin uygulamaları kurallara bağlanmış ve şimdiki yapıya da temel oluşturan 126 polis teşkilatı kurulmuştur. Ülkedeki siyasi istikrarsızlık isyan ve askeri ayaklanmalara dönüşünce ismi Guardia Civil (Sivil Muhafız Birliği) olan jandarma benzeri bir teşkilat kurulmuştur. Bu teşkilatın amacı kırsalda eşkıyalığı önlemek, güvenliği

sağlamak ve yasaların uygulanmasına katkı yapmaktır. Franko döneminde polis askeri yapısını muhafaza etmiştir ve merkezden yönetilmiştir. Franko sonrası polisin sivilleşmesi için çalışmalar yapılmıştır. 1986 yılında çıkarılan kanunla hem polis hem de Sivil Muhafız Birliği bir çatı altında İçişleri Bakanlığına bağlanmıştır. Bütün kolluk birimlerinin Yüksek Polis Okuluna devam zorunluluğu da getirilmiştir.

Özetle, günümüzde İspanya'da üç tür kolluktan bahsetmek mümkündür (Reichel, 2005): Ulusal Polis Gücü, Sivil Muhafız Birliği ve yerel polis. Bunlar merkezi hükümet tarafından merkezden kontrol edilirler, ancak kendi aralarında bir koordinasyon bulunmamaktadır. Ulusal Polis Gücü İçişleri Bakanlığına bağlıdır, ancak Sivil Muhafız Birliği üzerinde savunma bakanlığının da yetkileri vardır. Yerel polisler ise belediyelere bağlı çalışırlar. Ülkede toplamda yaklaşık 250 bin polis bulunur ve yüz bin kişi başına düşen polis sayısı 533'tür (Wikipedia, 2015).

Sivil Muhafız Birliği en eski kolluk yapılanmasıdır. Aslında ordunun bir parçasıdır. Jandarmaya benzemektedir ve kırsal kesimdeki polislik hizmetlerini yürütür. Nüfusu 20 binin altındaki yerleşim yerlerinde hizmet verirler. Bunun dışında otobanlarda görev yapar, patlayıcıları denetler, kıyıları, limanları ve havaalanlarını kontrol ederler. Bu teşkilat iki bakanlığa bağlı olduğu için çatışmalar olmaktadır. Bu teşkilatın kurulmasında Franko'nun ve onun diktatörlüğünün etkisi vardır (Reichel, 2005). Bu teşkilatın varlığının bir gerekçesi olarak da Bask ve Katalan ayrılıkçı terörizmi gösterilmektedir.

Ulusal Polis Gücü yeni bir teşkilatlanmadır. Modern polisliği ve demokrasiyi temsil etmektedir (Reichel, 2005). Nüfusu 20 binin üzerinde olan yerlerde polislik hizmeti verir. Ayrıca kimlik ve pasaport da verir. Kumar ve uyuşturucuyla mücadele de bu teşkilatın işidir. Geçmişteki olumsuz tecrübelerden dolayı polis-halk ilişkisinin oldukça zayıf olduğu ve bu durumun suçun çözülmesini engellediği söylenebilir. Bunun dışında İspanya polisi kaynaklarını verimli dağıtamamakla ve kullanamamakla da eleştirilmektedir. Genç polislerin kırsal ve sorunlu bölgelerde göreve başlamaları da bir sorun başlığıdır.

Yerel Polis teşkilatları ise nüfusu 100'ün üzerinde olan mahallelerde bile kurabilmektedir. Üniformaları ve yapılanmaları farklılık göstermektedir. Silahsızdırlar. Halkı ve çevreyi korumak için devriye görevi yaparlar (Reichel, 2005). Trafik düzenlemesi, çevre temizliği, destek ve yardım hizmetleri, rehberlik

etmek, kamuya açık alanlarda düzeni sağlamak gibi görevleri de üstlenirler (Çevik vd., 2008).

Ulusal Polis Gücünün eğitimleri polis akademisinde tek merkezde yapılır. Burada adaylar 10 aylık bir eğitim görürler. Bu 10 ayın yaklaşık dört ayı teorik eğitimlerle, kalanı ise uygulamalı eğitimlerle geçirilir (Çevik vd., 2008). Bu 10 ay boyunca her ay bir sınav yapılır. Okulu başarıyla bitirenler yaklaşık bir yıllık stajyer polis olarak karakollara giderler. Buradaki uzman eğitimciler bir yıl boyunca bu stajyerleri hem eğitir, hem yönlendirir ve hem de denetler. Amir olmak için ise iki kaynak vardır. 2/3 oranında polis memurları arasından ve 1/3 oranında dört yıllık bir üniversiteyi bitirip amirlik sınavında başarılı olanlardan seçim yapılır. Bu adaylar iki yıl okulda eğitim gördükten sonra dokuz ay da staj yaparlar ve başarılı olanlar rütbeli polis olarak göreve başlarlar. Daha sonraki rütbelere geçmek için boş kadro durumuna göre sınavlarda başarılı olanlar beşer aylık eğitimler alarak üst rütbelere geçmektedirler. Orta düzey amir olmak isteyenler ise ilave iki yıllık bir eğitimden daha geçerler. Üst düzey amir olmak isteyenler ise yine yaklaşık iki yıl farklı düzeyde bir eğitimden geçerek bu kadrolara atanırlar.

Birden çok kolluk biriminin olduğu Türkiye, Portekiz, İtalya ve Fransa'da olduğu gibi İspanya'da da bu kolluk birimleri arasında koordinasyon, iletişim ve rekabet sorunları vardır (Çevik vd., 2008; Reichel, 2005). İspanya'da bu sorunun önemli nedenlerinden birisi Sivil Muhafız Birliğinin güçlü bir geçmişe sahip olmasıdır. Bu üç teşkilat arasındaki sorunları ise şu şekilde sıralamak mümkündür: (1) Yetki alanları net değildir. Bu da görev ve sorumluluk dağılımında sorunlara yol açmaktadır. Örneğin, uyuşturucu ve kaçakçılık suçlarında sıklıkla Sivil Muhafız Birliği ve Ulusal Polis gücü karşı karşıya gelmektedir. (2) Koordinasyon ve bilgi paylaşımı eksikliği vardır. Bu da polislik hizmetlerinin etkili yapılmasını engellemektedir. (3) Adli polislik açısından rol dağılımı yapılmadığından adliyeyle ilişkilerde karmaşa yaşanmaktadır. (4) İşe almak ve eğitim konusunda birlik olmadığından farklı standartlarda polislik yapılmaktadır. İki teşkilat arasındaki bu sorunları aşmak için içişleri bakanlığı altında farklı sekreterlikler ve komisyonlar oluşturulmuş ve bunlarla koordinasyonu ve iletişimi sağlamaya çalışmışlardır. Yaklaşık 20 yıldır bu gayretler devam ediyor olmasına rağmen halen sorunlar tam olarak aşılabilmiş değildir.

Merkezi bir yönetim yapısına sahip olan ve ülkede birden çok kolluk

teşkilatının bulunduğu, ancak bu kolluk teşkilatları arasında bir koordinasyon bulunmayan ülkelerden bir diğeri Belçika'dır. Belçika, Fransız sistemini örnek alarak kolluk yapılanmasını polis ve jandarma şeklindeki hayata geçirmiştir. Ancak bu yapılanma 1980'li yıllardan sonra sorunlarla karşılaşmaya başlamıştır. Jandarmanın militarist yapısı, halktan uzak ve halka karşı tavırları tartışma konusu olmuştur. 1991'de jandarma sivilleştirilmeye çalışılmıştır ancak bu çabalar yeterli olmamıştır. Ayrıca polis birimleri arasındaki rekabet, çatışma ve iletişim eksikliğe de tartışmanın bir diğer boyutudur. Bu ortamda 1990'lı yılların sonunda tek bir polis teşkilatı kurulması için çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar tepkilere neden olmuş, yaşanan çatışmalarda içişleri ve adalet bakanları ve jandarma komutanı istifa etmiştir. 1998 yılında ise yapılan düzenlemeyle polis teşkilatları tek çatı altında toplanmıştır. Polis teşkilatı bir genel müdüre, o da savunma bakanlığına bağlanmıştır. Bu çatı altında ülke genelinde görev yapan federal polis ile 196 bölgede görev yapan yerel polisler bulunmaktadır. Federal polisin denetiminde adalet bakanlığı yetki sahibi olduğu gibi yerel polisin denetiminde de belediye başkanları, valililer, savcılar, polis meclisleri de yetki sahibidirler. (Çelik, Özer, Gökçek ve Hacıfazlıoğlu, 2008). Belçika'daki polis sayısı 46 bin civarındadır ve ülkede yüz bin kişiye 421 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015). Belçika etnik olarak heterojen bir yapıya sahiptir. Son dönemde ayrışmalar artmıştır. Ayrıca polisin halktan uzaklaşması ve halka iyi davranmaması gibi eleştiriler de artmıştır. Bu nedenle ülkede bu açılardan bir reforma gidilmiştir. Toplum destekli polislik ve halkla ilişkilere ağırlık verilmiştir. Ülkede polisliğin zor bir meslek olduğu kabul edilmektedir (Çelik vd., 2008).

Bu bölümde örneklendirilecek bir diğer ülke İsviçre'dir. İsviçre tek tarafsız ülke olarak bilinir. Avrupa birliğine üye değildir. Gayri safi milli hâsılası en yüksek olanlardan birisidir. Temsili değil doğrudan demokrasi işletilir. Ülkede 26 kanton vardır ve bunların kendilerine ait yönetim ve kanunları vardır. Ülke bir federasyondur. Polis teşkilatı da buna paralel olarak federal polis ve kanton polisleri olarak yapılmıştır. Federal polis pek çok benzeri gibi kantonlar arasında koordinasyon sağlar ve terörizm, uyuşturucu, insan kaçaklığı, yolsuzluk gibi suçlarla ilgilenir. Kantonlarda ise konuşulan dile göre polis teşkilatlanması farklılaşır. Almanca, İtalyanca ve Fransızca konuşulmasına göre farklı teşkilatlanmalar vardır ve bu teşkilatlanma konuşulan dilin ana ülkesine benzerlik gösterir. Bunların dışında güçlü otonomiye sahip yerleşim yerlerinde yerel polis

teşkilatları da bulunmaktadır. Polislerin maaşları ülkedeki ekonomik refaha paralel olarak yüksektir. Ülke, Avrupa'da neredeyse en yüksek göçmen oranına sahiptir. Dolayısıyla göçmen suçluluğu polisin uğraştığı konulardandır. Ülkede genel olarak suç oranları oldukça düşüktür. Ancak ülke kara para aklama suçuyla anılmaktadır. Ayrıca, uyuşturucu ticareti için de transit ülke konumundadır (Akdoğan ve Tombul, 2008).

2.6. Yerinden Yönetilen ve Koordinesiz Birden Çok Kolluk Teşkilatının Bulunduğu Polis Teşkilatlanması

Polis teşkilatlanmasının incelenecek son şekli; yerel yönetimin benimsendiği ülkelerdeki birbiriyle koordinesi bulunmayan birden çok kolluk teşkilatları olacaktır. Bu teşkilatlanma şeklinin en önde gelen örneği Amerika Birleşik Devletleri'dir (ABD). Bu teşkilatlanma tipine sahip Meksika, Brezilya gibi ülkeler de ABD'den etkilenecek polis teşkilatlanması açısından bu ülkeyi model almışlardır.

ABD yüz ölçüm olarak dünyanın en büyük ülkelerinden birisidir. Nüfusu 320 milyona yakındır (Vikipedi, 2015). Ülkenin de içinde bulunduğu Amerika kıtası 1492 yılında keşfedilmiş ve bu tarihten sonra ülkeye yoğun göçler yaşanmıştır. Ülkenin farklı bölgeleri Fransa, İspanya ve İngiltere'nin hâkimiyetinde kalmıştır ve 18. y.y. sonunda İngiltere ile yaşanan savaşların ardından ülke bağımsızlığını ilan etmiştir. 1861-1865 yılları arasında ülkede iç savaşlar yaşanmıştır. Ülke bir insan mozağıdır. Ülke nüfusu ağırlıklı olarak Avrupalı beyazlardan oluşsa da nüfus içerisinde Afrikalı Amerikalılar denilen zenciler (%13), Güney Amerikalılar (%12), Asyalılar (%4), Orta Doğulular (%1-2) ve yerli Amerikalılar da (%1) bulunmaktadır. Ülke federal bir cumhuriyettir. 50 eyalet ve bir özel yönetim bölgesinden (Washington, DC) oluşur. Şu anda ülke ekonomik, politik ve sosyal alanlarda en gelişmiş ülkelerden birisi olarak kabul edilmektedir.

ABD polisi de ülkenin bu siyasi ve sosyal yapısına uygun olarak şekillenmiştir. ABD polisinin tarihine bakılacak olursa; 1800'lü yıllardan itibaren polis yapılanmasının olduğu ve ülke polisin İngiliz sisteminden etkilendiği görülür. Kanunlarla polise görev verilmesi ilk olarak 1844 yılında olmuştur (Demirci ve Ülkemen, 2008). 1860'lardan sonra hem iç savaşın sona ermesi hem de yaşanan ekonomik gelişmelerle şehirler kalabalıklaşmış ve ciddi sosyal ve siyasi değişimler

yaşanmıştır. 1900'e gelindiğinde şehirlerin nüfusu eskiye göre dokuz kat artmıştır. Tüm bu gelişmeler şehirlerde kamu düzenin sağlamak ve suçu önlemek açısından sorunları doğurduğundan eyaletler resmi polis teşkilatlarını kurmaya başlamışlardır.

Lyman (2004) Amerika'daki polislik tarihini üç döneme ayırır (Demirci ve Ülkeme, 2008): Birincisi politik dönemdir ki 1840 ve 1920 yılları arasını kapsar. Bu dönem polisin siyasiler tarafından kullanıldığı ve onlarla yakın ve kirli ilişkiler içerisinde olduğu, yozlaşmanın arttığı, polisin rüşvet gibi yasa dışı uygulamalarla anıldığı bir dönem olmuştur. İkinci dönem 1920 ve 1970 yılları arasını kapsayan reform dönemidir. Bu dönemde polisin sorumluluk ve yetkilerini net olarak tanımlanmıştır. Polis üzerindeki bazı sosyal hizmetlerden arındırılmış ve sadece kamu düzenin sağlanması, suçların önlenmesi ve aydınlatılması görevlerini yapmaya başlamıştır. Polisin eğitime önem verilmiş ve polisin profesyonel ve uzman olmasına gayret edilmiştir. Sivil hakların teminat altına alınması polisin misyonlarından olmuştur. Son olarak bu dönemde polislik hizmetleri bilimsel olarak da incelenmeye ve bu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına çalışmıştır. Son dönem, 1970'lerde başlayıp günümüzde halan devam eden toplum destekli polislik dönemidir. Bu dönemde 1970'lerde Vietnam savaşının yol açtığı gerginlikleri yatıştırmak ve artan suç oranları ile daha etkili mücadele edebilmek için geliştirilmiştir. Polis kaynaklarının optimum düzeyde kullanılması ve halktan maksimum düzeyde destek alınması hedeflenmektedir. Halkla işbirliği ve halkın destek ve güvenin kazanmak hedeftir.

ABD de polis; savcılık, mahkeme ve infaz kurumlarını içine alan ceza adalet sistemi içerisinde çalışmaktadır. ABD'de 20 bin civarında polis teşkilatı bulunmakta ve bunlarda 1.200.000 civarında personel görev yapmaktadır (Wikipedia, 2015). Ülkede yüz bin kişi başına düşen polis sayısı 400'dür. Bu teşkilatların yıllık bütçesinin toplamı 50 milyardan fazladır (Demirci ve Ülkemen, 2008). Ülkede federal, eyalet ve yerel polis olmak üzere üç tip polis bulunmaktadır.

Federal polisler federal kanunların ve kongrenin kendilerine verdiği yetkiye göre hareket ederler. Bütün federal polisler aynı bakanlığa bağlı değildir. Bazıları adalet, bazıları hazine, bazıları savunma ve bazıları da iç işleri bakanlığına bağlıdır. Federal polis türlerine göre de yetki farklılıkları bulunmaktadır. Bununla birlikte federal polisler her polis gibi delil toplar, suçu araştırır ve mahkemeye sevk eder.

Federal polislerin sayısı ve ilgilendikleri suç türlerinin sayısı azdır. Federal polislerin en bilineni FBI'dır, ancak tek federal polis yapılanması FBI değildir. Uyuşturucuyla mücadele eden DEA ve suçluluğu kesinleşmiş şahıslar ve bunların mallarının müsaderesiyle ilgilenen US Marshall'da bilinen federal polis yapılanmalarındandır. 1960 yıllarda eyalet sınırlarını aşan suçlar ve özellikle organize suçlar artmaya başlamıştır. Bu suçlarla etkili şekilde mücadele edebilmek için eyalet polisinin FBI yetkileri artırılmıştır ve bu tarihlerden sonra FBI daha etkin hale gelmiştir. FBI ile yerel polis arasındaki yetki ve sorumluluk çatışması her zaman devam etmiştir. Ancak 11 Eylül olaylarından sonra bilgi paylaşımının önemi daha net anlaşıldığından yerel ve federal polis arasında bilgi paylaşımını artırmak için yasalar çıkarılmış ve bu iki teşkilat birbirine daha yakınlaştırılmış ve ortak çalışmaları sağlanmıştır. Bu olaydan sonra FBI özellikle terörizmle mücadele görevine ağırlık vermiştir. FBI 56 merkezde 11 bin ajan ve 14 bin diğer çalışanlarla hizmet vermektedir. Beyaz yaka suçları, organize suçlar, terör suçları, uyuşturucu suçları gibi suçlarla mücadele ederler. İstihbarat toplama görevleri de vardır. FBI'ın kayıp şahıslar, araçlar, özel eşyaların kayıtlarını tuttukları bir veri tabanları da vardır ve tüm ülkeye hizmet eder. DEA ise uyuşturucu ile mücadele edebilmek için kurulmuştur ve ülke içinde 20 ve 49 ülkede 72 dış ofisiyle ve yaklaşık 4500 ajanla çalışmaktadır. İnterpol ile yüksek düzeyde bir işbirliği vardır. US Marshall servisinin görevleri ise suçluluğu kesinleşenlerin yakalanması ve varsa mallarının müsadere edilmesi, federal mahkeme görevlilerinin korunması, federal mahkûmların nakliyesi, tanıkların korunması ve aranan federal suçluların yakalanması şeklinde sıralanabilir (Demirci ve Ülkemen, 2008).

Eyalet polislerine gelince; bunların yapılanmaları eyaletten eyalete farklılık gösterse de bu polisler yerel polislerin kendi sınırlı bütçeleri ile yapamayacakları görevleri yaparlar. Organize suçlarla ilgilenen eyalet polisleri vardır. Otoyol kontrolleri genelde eyalet polisleri tarafından yapılır. Kriminal laboratuvarları da eyalet polisleri tarafından işletilirler. Eyalet polisliği Texas da sınır güvenliğine yardımcı olmak için ilk defa Texas Rangers olarak ortaya çıkmıştır ve sonradan hem yaygınlaşmış hem de işlevi değişmiştir. Ülkede toplam 26 otoyol devriye ve 23 eyalet polis birimi bulunmaktadır (Demirci ve Ülkemen, 2008).

Yerel polisler ise şehir polisi, ilçe polisi, mahalle polisi, üniversite polisi ve şerif gibi bazı farklı yapılanmalarla karşımıza çıkarlar. Bir tane yeminli polisi

bulunan çok küçük yerel polisler bulunduğu gibi büyük şehirlerde devasa teşkilatlar da vardır. En büyükleri NYPD olarak bilinir. Bunların içerisinde şerif sadece halk tarafından seçilerek iş başına gelir ve bunlar daha çok kırsal kesimlerde, hapisane nakil işlemlerinde ve tutuk evlerinde görev yaparlar (Demirci ve Ülkemen, 2008).

Polis, idari olarak yerel yönetimlere bağlıdır, ancak polis ülkenin her yerine hizmet götürmek ve mahkemelerin kararlarını uygulamak durumundadır. Bu karmaşık durum polisin görevi sırasında bazen sorunlara neden olabilmektedir. Amerikan vatandaşları hem federal yapıya hem de eyalete karşı sorumludur. Polis yerel olsa da vatandaşın bu iki tür sorumluluğunu da denetlemek durumundadır. Eyaletler arası polis ataması ve görevlendirmesi açısından farklar vardır. İllerin polis müdürleri atanır, ancak şerifler seçilerek gelir. Bazı polis teşkilatları üniformalı ve yeminli polis çalıştırırken ki bunları yetkileri ve maaşları daha fazladır bazıları yeminsiz polis de çalıştırmaktadır (Demirci ve Ülkemen, 2008).

ABD’de 20 bin civarında polis teşkilatı vardır ve her birinin eğitim ve işe alma süreçleri farklı olabilmektedir. Ancak genel olarak polis olmak isteyenlerin çok aşamalı sınav, polis akademisi, uygulamalı eğitim ve aday memurluk aşamalarından geçtiği söylenebilir. Alımlarda nüfus yoğunluğuna göre etnik ve ırki farklılıklara yer verilmektedir. Halkın polisliğe teşvik etmek için reklam, billboard ve fuar gibi araçlar kullanılmaktadır. Çok aşamalı sınavda yazılı sınav, beden eğitimi sınavı, psikolojik test, yalan makinesi gibi aşamalar bulunmaktadır. Polis akademisinde 97 gün süreyle 720 saat eğitim verilmektedir. Staj eğitimi denilebilecek Field Training Eğitiminde adaylar gerçek olaylarla karşılaşır ve performansları değerlendirilir. Bu eğitim 16 haftaya kadar sürebilmektedir. Bunun ardından 18 aylık aday memurluk dönemi vardır ve bu dönemi de başarı ile bitirenler asıl polis memuru olurlar (Demirci ve Ülkemen, 2008).

Rütbe terfi sistemi açısından da farklılıklar bulunmaktadır, ancak genel olarak sistem boşalan veya yeni ihdas edilen kadroların ilan edilmesi ve buralara müracaat için gerekli şartları sağlamış adayların yazılı ve sözlü sınavlarından geçirilmesi üzerine kuruludur. Adaylar arasında kıdemli olanlar avantajlı olarak değerlendirilirler. İl müdürleri ise bağlı buldukları yerel yönetimin şekilmiş başkanı tarafından seçilir ve atanır (Demirci ve Ülkeme, 2008).

Polislerin günlük çalışma saatleri sekiz saattir ve bunun fazlasının çalışılması

durumunda fazla mesai ödenir. Bazı teşkilatlarda polisler işe alınırken sadece gece vardiyası için alınırlar ve bunlar sürekli gece çalışırlar. Polis maaşları bağlı bulunan yerel yönetimle yapılan pazarlık sonucu belirlenir. Maaş miktarını belirleme de bulunan yerin yaşam şartları etkilidir. NY'dekine daha fazla para ödenir. Kıdem arttıkça maaşlar da artar. Evli ve çocuklu olmaya ve rütbeye göre de maaşlar artar. Maaşın yanında sigorta ödemişi gibi yan gelirler de olabilir (Demirci ve Ülkeme, 2008).

Ülkede polisin suçla mücadele politikası zaman ve şartlara göre değişmiştir. 1970'lerden sonra toplum destekli polislik, problem odaklı polislik gibi uygulamalar yaygınlaşmıştır. Ayrıca teknolojinin gelişmesi, suç analizi uygulamalara ağırlık verilmesini ve analitik polislik uygulamalarının artmasını sağlamıştır. Günümüzde ABD'nin tüm polis teşkilatlarında TDP uygulamalarına ağırlık verilmektedir. 1994 yılında çıkarılan şiddet suçlarını kontrol ve güvenlik güçleri kanunu ile TDP fikri polis teşkilatlarında yaygın olarak vücut bulmuş ve hükümet desteği ile polis teşkilatlarına da 100 bin kişilik TDP kadrosu açılmıştır. Bu kapsamda mahalle bekçiliği, mahalle devriyesi, halk polis akademileri gibi programlar başlatılmıştır. TDP anlayışı gereği halkın güven ve saygısının kazanılmasına ve halkla polislik dışındaki faaliyetlerde de beraber olunmaya çalışılmaktadır. Ayrıca, polisin sadece suçlarla mücadele eden bir teşkilat görünümünden sıyrılmasına çalışılmaktadır (Demirci ve Ülkeme, 2008).

Yerel yönetimle yönetilen ve birbiriyle koordinesi bulunmayan birden çok kolluk teşkilatına sahip olan ülkelerden bir diğeri Meksika'dır. Meksika polisi, ABD kopyalanarak teşkilatlanmıştır. Federal, eyalet ve yerel polis olmak üzere üç tip polis yapılanması vardır. (1) Federal Polis: 31 eyalet yöneticisi altında örgütlenir. Hem şehir ve hem de kırsal alanda örgütlenmesi vardır. Birden çok eyaleti kapsayan ve ciddi suçların takibini yaparlar. Uyuşturucu, terör, silah kaçakçılığı, adam kaçırma ve organize suçlar bu kapsamdadır. (2) Eyalet Polisi: Adli polislik ve önleyici polislik olmak üzere iki bölümü vardır. Önleyici de kırsal ve şehirler olmak üzere ikiye ayrılır. Kırsal polis eğitimsizlik nedeniyle eleştirilmektedir. Transit polis denen bir birim olaylara ilk müdahale eder, gözaltı yapar ve adli polise olayı devreder. Trafik düzenlemesi de yapar. (3) Yerel (Metropolitan) polis ise küçük olaylarda kendisi işlem yapar, büyük olaylarda ilk aşamadan sonra adli polise devreder. Bu polis teşkilatları birbirinden bağımsız ve koordinesizdir (Reichel, 2005). Ülkede 2500

civarında belediye vardır ve bunların 2000 tanesinin yerel polis teşkilatı vardır. Ülkede toplamda 3 binden fazla polis teşkilatı vardır ve toplam polis sayısı 400 bin civarındadır. Buna göre ülkede yüz bin kişiye 366 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015). Ülke polisi daha çok yolsuzluk, yetersizlik, etkisizlik, hazırsızlık ve güvenilir olmama gibi olumsuz niteliklerle tanımlanmaktadır. Bu sorunların nedeni olarak; yetersiz eğitim, yetersiz donanım ve kötü yönetim gösterilmektedir. Çözüm olarak ise; polislerin daha hesap verebilir, daha profesyonel olmaları için çalışılmaktadır. Bunun bir ayağı da merkezi bir yapılanma olarak görülmektedir (Reichel, 2005). Polis adaylığı için bir eğitim şartı koşulmamaktadır ve polislerin çoğu ilkokul mezunudur. Ortalama polis eğitimi de 4,5 aydır.

Yerel yönetimle yönetilen ve birbiriyle koordinesi bulunmayan birden çok kolluk teşkilatına sahip olan ülkelerden örnek gösterilebilecek bir diğer ülke Brezilya'dır. Bu ülke polisinin yapılanmasında da ABD etkileri görülür. Ülke siyasi olarak çalkantılı dönemler yaşamıştır. 1500'lü yıllarda Avrupalılarla tanışan ülke sömürge dönemi ve sonrasında darbe dönemleri yaşamıştır. Toprak dağılımı adaletsiz olduğu için sosyal problemler hiçbir zaman eksik olmamaktadır. Ülke topraklarının yaklaşık %45'i ülke nüfusunun %1'inin elindedir. Günümüzde ülkede federal eyalet ve belediye polisi olmak üzere üç tür polis teşkilatı vardır. Federal polis eyalet polislerinden daha küçüktür ve adalet bakanlığına bağlıdır. Doğrudan bakanın atadığı bir genel müdür tarafından yönetilir. Eyalet polisi ülkede polis denince akla gelen teşkilattır. Sivil ve askeri olmak üzere iki türü vardır. Askeri polis jandarma birlikleridir ve eyaletten eyalete rütbeleri ve yetkileri değişebilmektedir. Bunlar genel olarak önleyici hizmetlerden ve kamu düzeninden sorumludur. Sivil polisler ise suçların araştırılması ve aydınlatılması görevlerini yaparlar. Ülkede 350 bin civarında askeri polis ve 70 bin civarında da sivil polis görev yapmaktadır ve ülkede yüz bin kişiye 282 polis düşmektedir (Wikipedia, 2015). Belediye polisleri yeni oluşum halinde olan bir teşkilatlanmadır ve sadece birkaç şehirde görev yapmaktadır. Trafik hizmetlerine ve bazı önemli binaların korunması işine bakarlar. Poliste askeri yapılanmanın izleri görülür. Dört yıllık askeri polis akademilerinden mezun olanlar teğmen rütbesiyle göreve başlamaktadırlar. Akademiden altı aylık eğitim alanla ise rütbesiz polis olarak göreve başlarlar. Polis olmak isteyenler genelde toplumun alt kesimlerinden olanlardır ki bunların çoğunun ailelerinin gelir ve eğitim düzeyi düşüktür. Ülkede polis halk tarafından pek sevilmez. Şiddet yanlısı ve organize suçlara bulaşmış insanlar olarak görülürler. Polisin en önemli

sorunlarından bir tanesi orantısız güç kullanmasıdır. Yapılan bir araştırmada ülkede 1995 yılında 358 kişinin polis tarafından öldürüldüğü ve yıllık 100 den fazla kişinin polis tarafından öldürüldüğü bulunmuştur. Polisin orantısız güç uygulamasını önlemek için hata yapan memurlar görevden uzaklaştırılmıştır. Bunların yıllık sayısının 200 kadar olduğu tahmin edilmektedir (Hekim ve Demirci, 2008).

SONUÇ

Bireylerin en temel ihtiyaçlardan birisinin güvenlik ihtiyacı olduğu açıktır ve tartışmasızdır. Maslow beş basamaklı ihtiyaçlar piramidinde güvenlik ihtiyacını hava, su ve gıda gibi yaşamın devamı için gerekli ihtiyaçlardan hemen sonra, ikinci basamakta sıralamıştır. Bireyin güvenlik ihtiyacı gündelik hayatta polis eliyle giderilir. Bu nedenle bütün ülkelerde polis teşkilatlanması vardır. Ancak polis teşkilatlarının yapılanmaları birbirinden farklıdır. Bu farklılık ise ülkelerin tarihleri, kültürleri, siyasi yapıları ve insan mozaiği ile ilgilidir. Bu makalede, farklı ülkelerdeki polis teşkilatlanma örnekleri bir sistematik içinde kapsamlı olarak sunulmuştur.

Yukarıda anlatılanlardan ülkelerin polis tarihlerinin birbirine benzediği görülmektedir. Genel olarak, 19. y.y.'a kadar ordu eliyle yürütülen polisiye hizmetler bu tarihten sonra yavaş yavaş ayrı bir kanunla düzenlemiş ve işi sadece polislik olan profesyonel polis teşkilatları vasıtasıyla yürütülmeye başlanmıştır. Bu modern teşkilatlarının oluşumunda genelde Batılı ülkelerin örnek alındığı görülmektedir. Japonya'da Meiji Restorasyonu döneminde Fransa örnek alındığı gibi ülkemizde de 1845'de Sultan Abdülmecit tarafından kurulan modern polis teşkilatı Fransa örnek alınarak yapılmıştır (Göksu vd., 2008). Amerika kıtasındaki ülkeler de polis teşkilatlarını şekillendirirken, Brezilya ve Meksika'da görüldüğü gibi, ABD'den etkilenmişlerdir. Polis teşkilatlarının oluşmasında Güney Afrika ve Nijerya örneklerinde olduğu gibi sömürge güçlerinin etkileri de açıkça görülmektedir. Ayrıca, savaşlarda yenilen ülkelerde de işgalci güçler, Almanya ve Japonya örneklerinde görüldüğü gibi, polis teşkilatlanmalarını etkilemişlerdir. Rejim değişiklikleri de polis teşkilatlarının yapılarını derinden etkilemiştir. Çin örneğinde görüldüğü gibi, 1949'daki ihtilaldan sonra polis teşkilatı komünist rejimin ilkeleri doğrultusunda şekillenmiştir. Suudi Arabistan'da da yürürlükte olan İslami rejim etkisiyle oluşturulmuş Mutava isimli özel polis birliklerinin varlığı dikkat çekmektedir. Diktatörlük rejimleri de Hitler ve Franko örneklerinde olduğu

gibi polis teşkilatını kendi amaçları doğrultusunda şekillendirmiş ve kullanmışlardır. Bir kurama göre polislik bir üst yapı kurumudur ve siyasi düşünceye göre şekillenir, çoğu zaman da siyasilerin bir üstünlük ve baskı aracıdır (Koca, 2013). Dolayısıyla bu risk her zaman için geçerlidir.

Siyasi etkiler dışında sosyal ve ekonomik değişimlerin de polis teşkilatlarının yapısını etkilediği yukarıda anlatılan örneklerden anlaşılmaktadır. Örneğin, İngiltere’de modern polisliğin ilk ortaya çıkışı sanayi devrimi sonunda artan işgücü talebi neticesinde şehirlerin kalabalıklaşmasıyla ortaya çıkan güvenlik ihtiyacı nedeniyle (Özeren ve Cinoğlu, 2008). Benzer gelişmeler ABD’de 1900’lü yıllarda yaşanmış ve polis teşkilatında köklü değişikliklere gidilmiştir. Arjantin’de de yaşanan ekonomik kriz nedeniyle suçların arttığı görülmüş ve buna uygun düzenlemelere gidilmiştir.

Ülkelerin polis teşkilatlarının ağırlıklı olarak içişleri bakanlıklarına bağlı olduğu görülmektedir. Danimarka gibi bazı ülkelerde polis teşkilatları adalet bakanlıklarına bağlanmıştır. Askeri polislerin bulunduğu ülkelerde ise bu askeri polislerin hem içişleri bakanlığına hem de savunma bakanlığına bağlı olduğu görülmektedir. Ancak polislerin teşkilatlanma yapısı ne olursa olsun yürütülen hizmetlerin benzer olduğunu, hizmetlerin genel olarak önleyici ve adli hizmetler şeklinde ayrıldıklarını ve toplumsal olaylara müdahale için ayrı birlikler oluşturduklarını söylemek mümkündür. Toplumsal olaylara müdahale için ayrılan birliklerin genelde genç polislerden oluştuğu ve bunların özel olarak eğitildiği de dikkat çekmektedir. ABD ve İngiltere’de ise toplumsal olaylar için ayrı birlikler yoktur; bu ülkelerde bir olay durumunda sokak polisleri toplumsal olaylara müdahale için görevlendirilirler. İster suçla mücadele, isterse toplumsal olaylara müdahale olsun, her iki durumda da polislerin aldıkları eğitimlerle işlerini yaparken uygulayacakları yöntem, halkın beklentilerine, kullanacakları gücün miktarına ve görevin önceliklerine kendilerinin karar verebilmeleri beklenmektedir (Fairchild ve Dammer, 2001).

Ülkelerin polis teşkilatlanmasında dikkat çeken en önemli farklılardan birisi merkezden veya yerel yönetim tercihidir. Bu tercihin, ülkenin yönetim yapısına paralel olduğu görülmektedir. Almanya, Avustralya ve ABD gibi ülkeler federal yapıda olduklarından polis teşkilatları da buna uygun şekillenmiştir. Japonya’da ise 2. Dünya Savaşındaki ABD işgali ile yerelleşme görülmüş, ancak

sonradan Japonya tekrardan merkezi yapıya kaymaya başlamıştır. Nijerya da son dönemde yerel polis uygulamasına son vererek merkezi olarak yönetilen bir polis teşkilatına sahip olmuştur. Yerel yönetimin olduğu ülkelerde çok fazla polis teşkilatı olması ve bunların koordinesizliği eleştiri konusu olmaktadır. Örneğin ABD'deki 20 bini aşkın polis teşkilatı yönetim ve sorumluluk açısından çatışma nedenidir. Ayrıca Arjantin'de yerel polis yönetimi eleştirilmektedir. Meksika polisinin ciddi sorunlarının bir kaynağı olarak da fazla dağınık yerel yönetim yapısı gösterilmektedir. Bunun tersine Fransa ve İspanya gibi ülkelerde ise polis yönetiminde yerelliğe doğru kayış gözlenmektedir.

Polis teşkilatlanmalarının yapılanmalarını ve uygulamalarını etkileyen bir diğer etken ülkedeki etnik yapıların çeşitliliğidir. Etnik yapı çeşitlendikçe hem ülke yönetimi federal yapıya ve yerel yönetime daha çok yaklaşmaktadır hem de polis yönetimi zorlaşmaktadır. Japon polisinin başarısı bir ölçüde ülkede yaşayanların %99 oranında Japon olmasına bağlanmaktadır. Benzer olarak Norveç'te nüfus homojen olduğundan polisliğin kolay bir meslek olduğu belirtilmektedir. Aksine, pek çok ülkeden göç alan ve ülkede 160 dilin konuşulduğu Avustralya'da polislik hizmetlerinde bir standart sağlanamamaktadır. Etnik farklılıkların bulunduğu Belçika'da polisler halkla etkili iletişim kurmakta zorlanmaktadırlar. Etnik çeşitliliği artıran önemli bir etken göçtür ve sık göç alan İsviçre gibi ülkelerde suç sayıları ve çeşitliliğinin arttığı rapor edilmiştir. Ayrıca, İsviçre'nin 26 kantonunun verileri kullanılarak yapılan bir araştırmada vatandaşlar arasında benzerlikler arttıkça, yani homojen toplumlarda suçları önlemek için polisin daha az çaba harcadığı tespit edilmiştir (Kümmerli, 2011). Etnik yapı çeşitliliği polis halk ilişkilerini de olumsuz etkileyen bir faktördür. ABD gibi ülkeler bu soruna çözüm olabilmek için ülkedeki etnik yapıların ve diğer farklı grupların nüfustaki oranları kadar polis teşkilatında bu gruplara kadro ayırmıştır.

Ülkelerin polis teşkilatlanmaları ile ilgili dikkat çeken bir diğer konu sivil ve askeri polis ayrımıdır. Bu uygulama daha çok ülkemizin de içinde bulunduğu Portekiz, İtalya ve Fransa gibi Akdeniz ülkelerinde görülmektedir. İspanya, askeri polisine bir gerekçe olarak ayrılıkçı ETA terör örgütünü göstermektedir. Bu ülkelerde daha çok kırsalda görev yapan bu askeri polislerin etkinlikleri ve etkileri zamanla azaltılmış ve sivilleştirilmeye çalışılmışlardır. Belçika askeri polisini tamamen kaldırmıştır. Avrupa Birliği Schengen müktesebatı da polislik görevinin

siviller tarafından yapılmasını ve sınırların denetim ve gözetiminden sorumlu bir sivil örgütün askeri polis yerine kurulmasını şart koşmuştur (Berksoy, 2013). Az etkin veya çok etkin fark etmez; sivil ve askeri polis ayrımı olan bu ülkelerde teşkilatlar arasında koordinasyon, iletişim ve rekabet sorunları bildirilmektedir.

Dikkat çekici bir ayrıntı olarak; Paris, Tokyo ve Seul gibi bazı başkentlerde polisin diğer şehirlerden farklı şekilde teşkilatlandığı görülmektedir. Bu başkentlerin polis müdürleri diğer müdürler gibi emniyet genel müdürüne değil doğrudan bakana bağlı görev yaparlar. Örneğin, Paris'te polis valiliği vardır ve bu vali Paris valisinden bağımsız çalışır. Ayrıca, Paris polisi diğer şehirlerin polislerine göre daha özerktir ve farklı kurallara göre çalışır.

Poliste işe almaya baktığımızda, ülkelerin genel olarak 18 yaşını doldurmuş, temiz bir geçmişe sahip olan, yeterli fiziksel ve sağlık şartlarına sahip vatandaşlarını yazılı ve sözlü sınava tabii tutarak polis adayı olarak seçtiklerini görmekteyiz. Çoğu ülkede bu adaylar yaklaşık iki yıllık bir eğitimden geçmektedir. Dikkat çekici olarak bu eğitimler süre olarak birbirine denk üç aşamadan oluşmaktadır: Birinci aşamada okullarda teorik eğitim alan öğrenciler ikinci aşamada alanda uygulamalı eğitimler almaktadırlar. Üçüncü aşamada adaylar tekrardan okula dönerek ikinci aşamada gördükleri üzerinden eğitimlerini tamamlamaktadırlar. Bazı ülkelerde aday memurluk süresince de gözetmenler eşliğinde eğitimler devam etmektedir.

Rütbe terfiine gelince, doğrudan polis amiri yetiştiren az sayıda ülkeler olmakla beraber, pek çok ülke polis amirlerini memurlar arasından seçmektedir. Ülkemizle karşılaştırıldığında burada dikkat çekici olan husus, alt orta ve üst kademe amirliklere geçişte görülen sınav ve eğitim şartlarının ağırlığıdır. Her bir aşamada amir adayları yaklaşık iki sene süren uzun eğitim sürelerinden ve zor sınavlardan başarıyla geçmek durumundadırlar.

Ülkelerin polis sayılarının değerlendirmesi ülkelerde yüz bin kişi başına düşen toplam polis sayı dikkate alınarak yapılmaktadır. Wikipedia'ya (2015) göre Birleşmiş Milletlerin bu konudaki kriteri yüz bin kişi başına 222 polis düşüyor olmasıdır. Bu sayının üstü, ülkede polis sayının fazla olduğu anlamına gelebilir, ancak ülkelerin ortalaması 300'dür. Askeri, sivil, federal, eyalet ve yerel tüm polis sayıları dikkate alınarak yapılan hesaplamalarda ülkelerde nüfus başına düşen polis sayılarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir (Wikipedia, 2015). Yukarıda

örneklendiren ülkelerde yüz bin kişi başına düşen polis sayıları şu şekildedir: Çin 120, Hindistan 130, Japonya 197, Nijerya 205, İsviçre 221, İngiltere, 237, Brezilya 282, Almanya 296, Güney Afrika 317, Hollanda 328, Meksika 366, Danimarka 371, ABD 401, İspanya 533. Bu sayılar önemlidir, çünkü bu sayılar polislerin ne kadar verimli çalıştıklarının bir göstergesidir. Örneğin, ABD Japonya'nın iki katı polisle polislik hizmeti vermektedir, buna rağmen Japonya'nın daha başarılı olduğu görülmektedir. Türkiye'de polis teşkilatında kabaca 250 bin ve jandarmada da bir o kadar personel olduğu (Göksu vd., 2008) ve ülke nüfusunun yaklaşık 80 milyon olduğu kabul edilirse; ülkemizde 100 bin kişiye düşen polis sayısı 625 olarak bulunur ki bu sayı yukarıdaki ülkelerin hepsinden çok daha fazladır.

Son olarak, ülkelerin polis teşkilatlarının son dönem politikalarına ve uygulamalarına bakıldığında; hemen hemen tamamının eskiye oranla çok daha fazla demokratik, insan haklarına ve özgürlüklerine çok daha fazla saygılı bir yaklaşım benimsediklerini görmek mümkündür. Ayrıca son dönemde ülkelerin polis teşkilatlarında halkla işbirliğini ve iletişimi ön plana çıkaran ve halkın polis hakkındaki düşüncelerinin önemseyen, onların saygı ve güvenini kazanmayı hedefleyen uygulamalar da yaygın olarak görülmektedir. Polisin sevilmediği ülkelerde ise polis-halk ilişkisinin zayıf olduğu ve polisin sert tutum ve davranışları görülmektedir. Örneğin, Brezilya'da polis halk tarafından sevilmemektedir ve bunun önemli nedenlerinden bir tanesi ülkede polisin orantısız güç kullanmasını nedeniyle yılda 100 kişi hayatını kaybetmesidir (Hekim ve Demirci, 2008). Günümüzün değişen ve zorlu şartlarında her kurum kadar polis teşkilatının da daha yüksek düzeyde bir başarı elde edebilmesi için haklı desteğine ve anlayışına ihtiyacı vardır. Bunun için polis teşkilatları halkla ilişkileri kullanmalı, bununla beraber halkla ilişkilerin uzun ve sürekli bir süreç olduğunun farkında olmalı ve kolay sonuçlar beklememelidirler (Karaman, Tuncay ve Durmaz, 2004).

Polisin daha demokratik bir yapıya doğru evrilmesi çok olumludur. Bununla beraber demokratik toplumlarda polisin işinin biraz daha zor olduğu unutulmamalıdır (Fairchild ve Dammer, 2001). Demokratik polislerden hem hükümetlerin taleplerini yerine getirmesi hem de halkın özgürlüklerine saygı gösterilmesi beklenir. Bu durumda polis halkla hükümet arasında sıkışmış durumdadır. Demokratik olmayan Çin ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde polisin sadece hükümetlerin istediklerini yerine getirmesi yeterlidir.

Sonuç olarak, farklı ülkelerde farklı yapılanmalarla polis teşkilatları güvenlik hizmeti verme çabasındadırlar. Türk Polis Teşkilatı da aynı çabanın içerisinde. Bununla beraber her polis teşkilatı gibi Türk Polis Teşkilatı da değişim ve dönüşümler yaşamaktadır. Bu değişim ve dönüşümün olumlu olması ve gelişmeye yol açması için bunların planlı ve programlı olması gereklidir. Bu plan ve program için ise başka ülkelerin polis teşkilatlanmalarını ve uygulamalarını inceleyip analiz etmek en akıllıca yollardan birisi olacaktır. Bu makale buna hizmet etmeyi amaçlamıştır. Türk Polis Teşkilatı hangi değişim peşinde olursa olsun verimliliği ve etkinliği hedeflemelidir ve değişimlerin mutlaka sonuç odaklı olması gereklidir.

KAYNAKÇA

Akar, E., Özer, A. ve Demirci, B. (2008). Almanya. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 7-24. Ankara: EGM Yayınları.

Akbaş, H. ve Gözübenli, M. (2008). Güney Afrika. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 171-184. Ankara: EGM Yayınları.

Akdoğan, H. ve Tombul, F. (2008). İsviçre. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 269-278. Ankara: EGM Yayınları.

Berksoy, B. (2013). Türkiye’de Ordu, Polis ve İstihbarat Teşkilatları: Yakın Dönem Gelişmeler ve Reform İhtiyaçları. İstanbul: TESEV yayınları.

Cerrah, İ. (2011). Demokratik Toplumlarda İçgüvenlik. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

Çağlar, A. (1999). Polis ve Polisliğin Ortaya Çıkışı: Sosyolojik bir İnceleme. Polis Bilimleri Dergisi, 1(4), 123-132.

Çevik, H. H. (Ed) (2008). Karşılaştırmalı Polis Yönetimi. Ankara: EGM Yayınları.

Çevik, H. H., Özer, M., Gökçek, C. ve Hacıfazlıoğlu, T. (2008). Belçika. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 75-86. Ankara: EGM Yayınları.

Çevik, H. H., Ünlü, E. ve Sertkaya, C. (2008). İspanya. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 237-256. Ankara: EGM Yayınları.

Delice, M. (2014). Polisin Sorunları Nedir? Polis Nasıl Motive Edilir. Ankara: Adalet Yayınevi.

Demirci, S. ve Ülkemen, S. (2008). Amerika Birleşik Devletleri. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 25-46. Ankara: EGM Yayınları.

Fairchild, E. and Dammer, H. R. (2001). Comparative Criminal Justice Systems (2nd Ed.). Belmont, CA USA: Wadsworth/Thomson Learning.

Goldstein, H. (2015). Problem Odaklı Polislik. Altıntop, S. (Ed) içinde, Güvenlik ve Suçla Mücadele: Klasik ve Çağdaş Metinler. Ankara: Siyasal Kitapevi.

Göksu, T., Sözen, S. ve Çevik, H. H. (2008). Türkiye. Çevik, Hasan Hüseyin (Ed)

- içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 407-436. Ankara: EGM Yayınları.
- Gurulkan, Ö. ve Kalkan, H. (2008). Danimarka. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 109-118. Ankara: EGM Yayınları.
- Hekim, H. ve Demirci S. (2008). Brezilya. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 87-96. Ankara: EGM Yayınları.
- Karaman, R., Tuncay, S. ve Durmaz M. (2004). Bir Kamu Kurumu Olarak Polis Teşkilatında Halkla ilişkilerin Önemi. Yönetim ve Ekonomi, 11(2), 115-127.
- Koca, E. (2013). "Suçsuz Yere Polislik": Artvin'de Polis-Halk İlişkisi Üzerine Etnografik Bir İnceleme. Amme İdaresi Dergisi, 46(4), 157-184.
- Kümmerli, R. (2011). A Test of Evolutionary Policing Theory with Data from Human Societies. Plos One, 6(9), 1-7.
- Özdemir, A. (2008). Fransa. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 141-160. Ankara: EGM Yayınları.
- Özer, M. (2008). Arjantin. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 47-54. Ankara: EGM Yayınları.
- Özeren, S. ve Cinoğlu, H. (2008). İngiltere. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 217-236. Ankara: EGM Yayınları.
- Reichel, P. L. (2005). Comparative Criminal Justice Systems (4rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Topçu, M. ve Çevik, H. H. (2008). Japonya. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 295-314. Ankara: EGM Yayınları.
- Üçkuyu, M. (2008). Hindistan. Çevik, H. H. (Ed) içinde, Karşılaştırmalı Polis Yönetimi, 195-206. Ankara: EGM Yayınları.
- Vikipedi (2015). Güney Afrika Cumhuriyeti. http://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCney_Afrika_Cumhuriyeti, (Erişim Tarihi: 01.05.2015).
- Wikipedia (2015). List of countries and dependencies by number of police officers. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_and_dependencies_by_number_of_police_officers, (Erişim Tarihi: 18.05.2015).
- Williams, P. D. (Ed.) (2013). Security Studies: An introduction (2. Baskı). Newyork: Routledge Taylor & Francis Group.

